

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-16 และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ได้บูรณาการร่วมกันในการผลักดันและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 โดยให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ทั้งในกรุงเทพมหานคร ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ในทุกมิติ ตามแนวทางปฏิบัติ 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า) 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่) เน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง จัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม กำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสานเน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน หรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) วางระเบียบ มาตรการ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 4) สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชน และเยาวชน และการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษ ได้วางกรอบการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ตาม Roadmap ดังกล่าว ดังนี้

- ๑) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการในภาพรวมของจังหวัด (Single Manager)
- ๒) ห้ามเทกองแบบกลางแจ้ง (No More Open Dump)
- ๓) ปรับปรุง พื้นฟู ปิด สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการ
- ๔) คัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย)
- ๕) จัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน หรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ๖) สร้างระบบการจัดการของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ
- ๗) ส่งเสริมภาคเอกชนมาลงทุน หรือดำเนินงานระบบฯ
- ๘) การสร้างวินัยคนในชาติ มุ่งสู่การจัดการอย่างยั่งยืน
- ๙) การจัดการที่ต้นทาง เน้นการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (SCP : Sustainable Consumption and Production)

๑๐) มีแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ

จังหวัดปทุมธานี ถูกกำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมายระยะเร่งด่วน (6 เดือน) ให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า) โดยสำรวจ ประเมินขยะมูลฝอยเพื่อจัดทำแผนงานฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย พื้นที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิม เพื่อจัดการขยะมูลฝอยเก่าและรองรับขยะมูลฝอยใหม่ โดยมีทางเลือกในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ การกำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรง

ให้กับโรงงานของเอกชนที่มีอยู่เดิมหรือผลิตเป็นแท่งเชื้อเพลิง (RDF) หรือส่งเสริมการลงทุนของเอกชนเพิ่มเติม กรณีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นของเอกชนและดำเนินงานไม่ถูกต้อง ให้บังคับใช้กฎหมายให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง ซึ่งแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาในพื้นที่วิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสม จังหวัดปทุมธานี (ระยะเร่งด่วน 6 เดือน) กำหนดให้บริษัท รักรักษ์บ้านเรา จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสะสมจำนวน 50,000 ตัน โดยดำเนินการปรับปรุงบ่อขยะมูลฝอย เพื่อลดผลกระทบเบื้องต้น และให้ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยที่ตกค้างด้วยวิธีการต่างๆ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการ

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสมอยู่เป็นจำนวนมาก อันส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน และเพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี เป็นไปอย่างมีระบบ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี จึงได้จัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจังหวัดปทุมธานีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นกรอบทิศทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามอำนาจหน้าที่ของตนเองในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.3 เป้าหมาย

จังหวัดปทุมธานี มีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามหลักวิชาการ ภายในปี 2562

1.4 กรอบแนวคิด

1.4.1 ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) มีกรอบแนวคิดการพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่ง

เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ในส่วนของการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็น ฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียม ความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้า จากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเพิ่มบทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก

ทั้งนี้ ภายใต้การขับเคลื่อนและแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติในระดับ ต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ การกิจ และการมีส่วนร่วม (Area-Function-Participation : A-F-P) ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการ พัฒนาและเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากระดับชุมชนสู่ประเทศและประเทศสู่ชุมชน ใช้กลไกและเครื่องมือการ พัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการให้การขับเคลื่อนเกิด ประสิทธิภาพด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนา ศักยภาพของพื้นที่

1.4.2 แผนจัดคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555 - 2559

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555 - 2559 เป็นแผนระยะกลางที่มีความ สอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) โดยยึดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งมิติด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยต้องพิจารณาบริบทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง รอบด้าน โดยเฉพาะบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากแรงกดดันของกระแสแนวคิดและสถานการณ์ ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศรวมถึงให้ความสำคัญต่อบทบาทที่เข้มแข็งขึ้นของภาคประชาชน สิทธิ ชุมชนและส่งเสริมการกระจายอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

1.4.3 แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555 - 2559

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ. 2556 - 2559 มีความเชื่อมโยงและ สอดคล้องกับแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555 - 2559 ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดกรอบและทิศทางในการจัดการมลพิษ ของประเทศไทยในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555 - 2559) ที่ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหา มลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก โดยมีกรอบแนวคิดของ แผน ดังนี้

(1) ลดและควบคุมการระบายนมลพิษอันเนื่องมาจากชุมชน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ยานพาหนะและการคมนาคมขนส่ง โดยให้มีการจัดการมลพิษตั้งแต่ต้นทาง จนถึงปลายทาง และ ให้ทุกภาคส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้ง ดำเนินการเปิดเผยและเข้าถึงข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษและผลกระทบที่เกิดขึ้น

(2) จัดการมลพิษในระบบพื้นที่ตามลำดับความสำคัญของปัญหา

(3) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานจัดการน้ำเสีย ขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อและของเสียอันตรายชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการจัดการขยะอันตรายและสารอันตรายอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

(4) ประยุกต์ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย (Polluter Pays Principle : PPP) การสนับสนุนการผลิตและการบริการ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษให้เป็นเอกภาพ ทั้งทางด้านกฎหมาย กฎระเบียบ แผน และแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน โดยประสานความร่วมมือในการจัดการมลพิษทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชน

(6) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเข้ามาร่วมดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ

1.5 นิยามและความหมาย

มูลฝอย หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น (พระราชบัญญัติการสาธารณสุข, 2535)

ขยะมูลฝอย (Solid waste) คือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์ ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชนหรือคร้วเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช่แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะย่อยสลาย (Compostable waste) หรือ มูลฝอยย่อยสลาย คือ ขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่จะไม่รวมถึงซากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ โดยขยะที่ย่อยสลายนี้ เป็นขยะที่พบมากที่สุด คือ พบมากถึงร้อยละ 64 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะรีไซเคิล (Recyclable waste) หรือ มูลฝอยที่ยังใช้ได้ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์ หรือวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น แก้ว กระดาษ เศษพลาสติก กล่องเครื่องดื่มแบบ UHT กระป๋องเครื่องดื่ม เศษโลหะ อะลูมิเนียม ยางรถยนต์ เป็นต้น สำหรับขยะรีไซเคิลนี้ เป็นขยะที่พบมากเป็น

อันดับที่สองในกองขยะ กล่าวคือ พบประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะอันตราย (Hazardous waste) หรือ มูลฝอยอันตราย คือ ขยะที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุอันตรายชนิดต่างๆ ซึ่งได้แก่ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ วัตถุออกซิไดซ์ วัตถุมีพิษ วัตถุที่ทำให้เกิดโรค วัตถุกรมมันตรังสี วัตถุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรม วัตถุกัดกร่อน วัตถุที่ก่อให้เกิดการระคายเคือง วัตถุอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นเคมีภัณฑ์หรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระจกสเปร์ยบรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น ขยะอันตรายนี้เป็นขยะที่มักจะพบได้น้อยที่สุด กล่าวคือพบประมาณเพียงร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

ขยะทั่วไป (General waste) มูลฝอยทั่วไป คือ ขยะประเภทอื่นนอกเหนือจากขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น ห่อพลาสติกใส่ขนม ถูพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ถูพลาสติก เปื้อนเศษอาหาร โฟมเปื้อนอาหาร พอลียูรีเทนอาหาร เป็นต้น สำหรับขยะทั่วไปนี้ เป็นขยะที่มีปริมาณใกล้เคียงกับขยะอันตราย กล่าวคือ จะพบประมาณร้อยละ 3 ของปริมาณขยะทั้งหมดในกองขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, 2548)

มูลฝอยติดเชื้อ หมายความว่า มูลฝอยที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้น ซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้ว สามารถทำให้เกิดโรคได้

กรณีมูลฝอยดังต่อไปนี้ ที่เกิดขึ้นหรือใช้ในกระบวนการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล การให้ภูมิคุ้มกันโรคและการทดลองเกี่ยวกับโรค และการตรวจชันสูตรศพหรือซากสัตว์ รวมทั้งในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นมูลฝอยติดเชื้อ (กฎกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ, 2545)

- (1) ซากหรือชิ้นส่วนของมนุษย์หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัด การตรวจชันสูตรศพ หรือซากสัตว์ และการใช้สัตว์ทดลอง
- (2) วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ใบมีด กระบอกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้ว สไลด์ และกระจกปิดสไลด์
- (3) วัสดุซึ่งสัมผัสหรือสงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือด ส่วนประกอบของเลือด ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเลือด สารน้ำจากร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์ หรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สำลี ผ้าก๊อซ ผ้าต่างๆ และท่อยาง
- (4) มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อร้ายแรง

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ขยะมูลฝอยในภาพรวมของจังหวัดปทุมธานี

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด

2.1.1 สภาพทางกายภาพ

1) อาณาเขตและที่ตั้ง

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

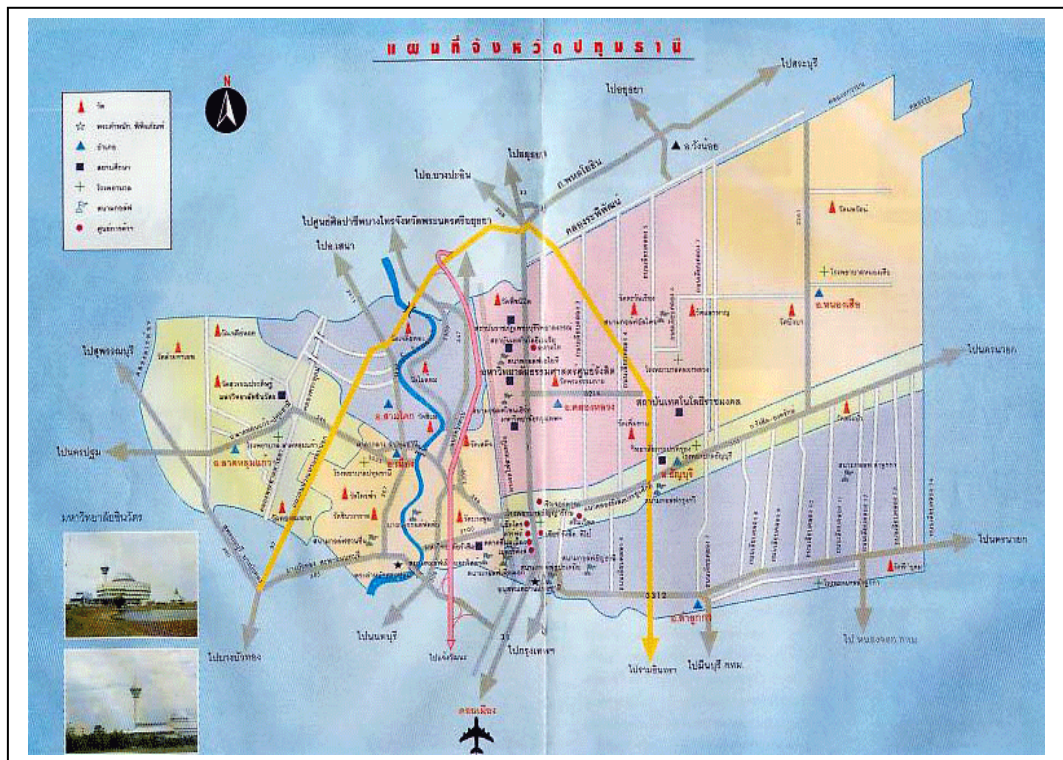
- ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน และอำเภอมั่นน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอนองแคว และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

- ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตสายไหม เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และอำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

รูปที่ 1 แผนที่แสดงขอบเขตจังหวัดปทุมธานี

2) ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำโดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัดหรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัด หรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสสามโคกโดยปกติระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาในฤดูฝนจะเพิ่มสูงขึ้นเฉลี่ยประมาณ 50 เซนติเมตร ซึ่งทำให้เกิดภาวะ น้ำท่วมในบริเวณพื้นที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นบริเวณกว้างและก่อให้เกิดปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาสำหรับพื้นที่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยานั้นเนื่องจากประกอบด้วยคลองซอยเป็นคลองชลประทานจำนวนมากสามารถควบคุมจำนวนปริมาณน้ำได้ทำให้ปัญหาเกี่ยวกับอุทกภัยมีน้อยกว่า

3) ลักษณะดิน

พื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวจัด สภาพดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดจัดมี pH ประมาณ 6 - 4 ซึ่งลักษณะของดินภายในจังหวัดสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มดินนาดี มีพื้นที่ประมาณ ร้อยละ 30 กลุ่มดินนาที่มีสภาพเป็นกรดจัด มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 70 เนื่องจาก

ลักษณะดินเป็นดินเหนียวทำให้การระบายน้ำไม่ดี และการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า ซึ่งสภาพพื้นที่ดังกล่าวทำให้ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ และการปลูกข้าวได้ผลผลิตต่ำ ซึ่งต้องมีการปรับปรุงโดยการใช้ปูนขาวหรือปูนมาร์ลควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อให้การเพาะปลูกได้ผลผลิตดีขึ้น

4) ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดปทุมธานีมีสภาพภูมิอากาศเหมือนกับจังหวัดทั่วไปในภาคกลาง แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ฤดูฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - กันยายน ฤดูหนาวเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม - มกราคม จากข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยา คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ในปี พ.ศ. 2554 จังหวัดปทุมธานี มีปริมาณน้ำฝน 1,530.1 มิลลิเมตร จำนวนวันที่มีฝนตก 149 วัน ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปี 75.08 % และมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 28.59 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุด 33.6 องศาเซลเซียส และมีอุณหภูมิต่ำสุด 20.8 องศาเซลเซียส ลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 25.23

ตารางที่ 1 แสดงสภาพภูมิอากาศของจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2554

ข้อมูล เดือน	อุณหภูมิอากาศ (°C)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)			ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวน วันที่ ฝนตก	ปริมาณน้ำ ระเหย (มม.)	ความ เร็วลม (กม./ ชม.)	ทิศทาง ลม	ปริมาณ แสงแดด (ชม./วัน)
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย						
มกราคม	31.9	20.8	26.3	88	50	69	0	0	127.0/4.1	5	NE	8.2
กุมภาพันธ์	33.6	23	28.3	95	54	75	75.1	2	107.9/4.0	5	E,SE	6.4
มีนาคม	31.6	23.1	27.4	91	59	75	145.8	10	123.8/4.0	7	N	3.7
เมษายน	24.9	24.8	29.8	95	60	77	77.2	9	138.7/4.6	5	S	5.8
พฤษภาคม	34.5	25.6	30.1	95	62	78	260.1	25	142.0/5.1	4	E	5.9
มิถุนายน	33.4	25.7	29.5	93	63	78	86.1	20	141.2/4.7	7	SW	3.6
กรกฎาคม	33.5	25.3	29.4	93	63	78	115.9	19	159.1/5.1	7	SW	5
สิงหาคม	33.1	25.3	29.2	94	63	78	167.5	20	142.2/4.7	6	SW	3.8
กันยายน	32.6	25.2	28.9	95	66	80	307.6	22	113.8/4.4	6	SW	3.8
ตุลาคม	32.4	25.4	28.9	94	65	79	279.6	21	41.7/3.8	4	NE	60
พฤศจิกายน	32.6	25.4	29	84	55	70	15.2	1	-	5	NE	9.3
ธันวาคม	30.7	21.9	26.3	77	50	64	0	0	-	6	NE	8

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยา คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

5) การแบ่งเขตการปกครอง

ในปัจจุบัน จังหวัดปทุมธานีแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 7 อำเภอ 60 ตำบล 466 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่น 65 แห่ง ประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 9 แห่ง เทศบาลตำบล 17 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 37 แห่ง อำเภอประกอบไปด้วยอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอธัญบุรี อำเภอลองหลวง อำเภอลำลูกกา อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคก และอำเภอหนองเสือ

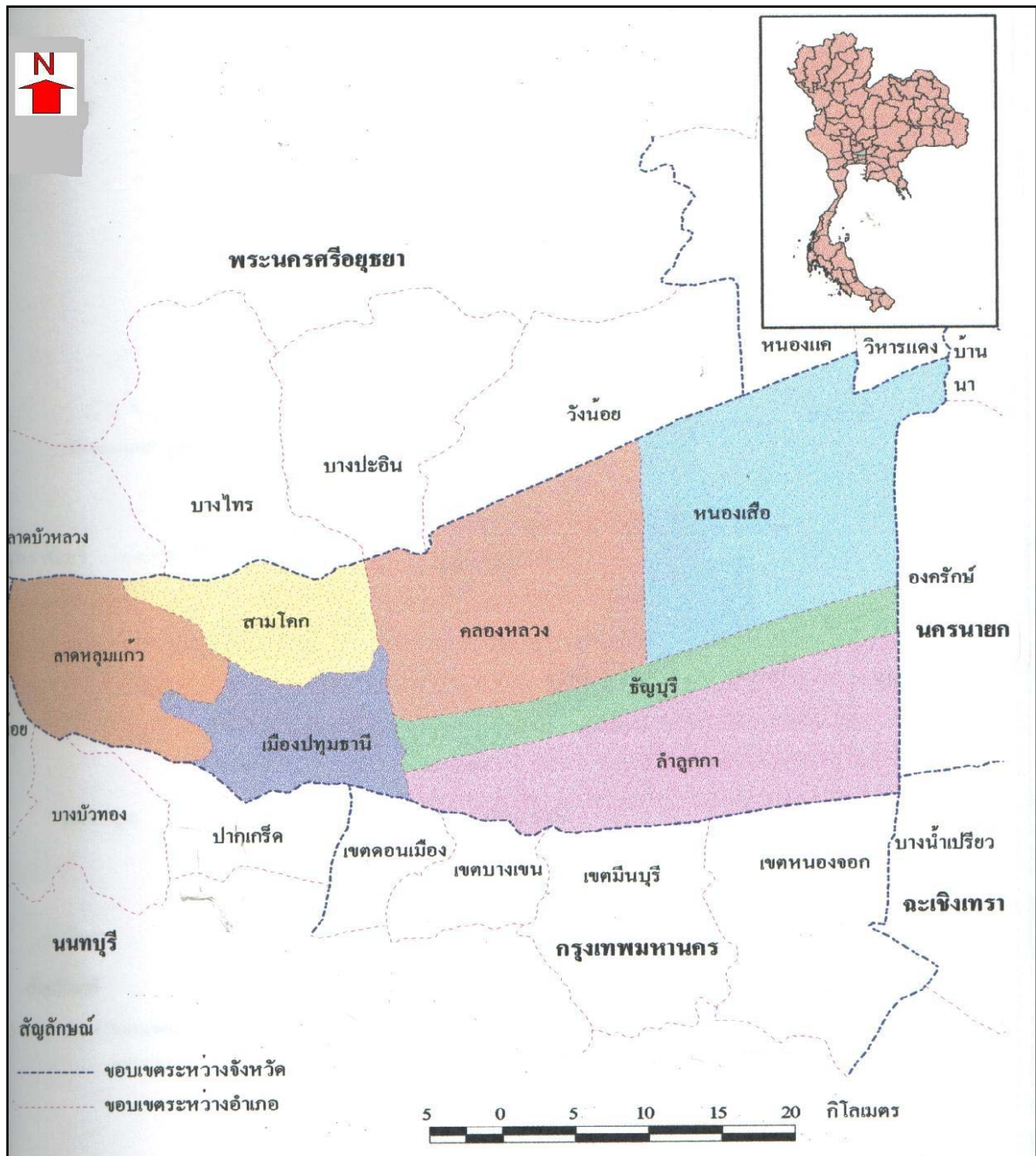
ตารางที่ 2 การแบ่งเขตการปกครองจังหวัดปทุมธานี

ลำดับ	อำเภอ	ปี พ.ศ. 2553		
		พื้นที่ (ตร.กม)	ตำบล (แห่ง)	หมู่บ้าน (แห่ง)
1	อำเภอเมืองปทุมธานี	142.859	14	81
2	อำเภอลองหลวง	303.519	7	71
3	อำเภอธัญบุรี	115.862	6	12
4	อำเภอหนองเสือ	339.990	7	69
5	อำเภอลาดหลุมแก้ว	195.704	7	61
6	อำเภอลำลูกกา	304.199	8	114
7	อำเภอสามโคก	118.935	11	58
	รวม	1,520.068	60	466

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัด, ข้อมูล ณ วันที่ 3 กันยายน 2553

รูปที่ 2 แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดปทุมธานี

2.1.2 ข้อมูลประชากร

จังหวัดปทุมธานี มีประชากร ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2554 ทั้งสิ้น 1,005,760 คน เพิ่มขึ้นจาก ปี 2553 คิดเป็นร้อยละ 2.04 จำแนก เป็นชาย 478,182 คน หญิง 527,578 คน จำนวนประชากรชาย คิดเป็นร้อยละ 47.54 ประชากรหญิงคิดเป็นร้อยละ 52.46 ของประชากรทั้งหมด มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 470,698 ครัวเรือน

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ของจังหวัดปทุมธานี

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	จำนวนครัวเรือน
เมืองปทุมธานี	85,820	93,602	179,422	84,216
ธัญบุรี	89,242	100,447	189,689	88,001
คลองหลวง	110,571	126,600	237,171	120,836
ลำลูกกา	113,582	124,938	238,520	115,283
ลาดหลุมแก้ว	28,478	29,794	58,272	27,995
สามโคก	25,525	26,928	52,453	19,389
หนองเสือ	24,964	25,269	50,233	14,978
รวม	478,182	527,578	1,005,760	470,698

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดปทุมธานี 30 กันยายน 2554

ประชากรแฝง ประเมินไว้มีจำนวนรวม 470,996 คน เป็นชาย 227,456 คน หญิง 243,540 คน โดยเข้ามาทำงานเป็นแรงงานตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น สถานที่ก่อสร้าง ตลาดสด และโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรแฝงในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

อำเภอ	ประชากรแฝง		รวม (คน)	สถานที่ทำงานของประชากรแฝง	แหล่งที่มาของข้อมูล
	ชาย (คน)	หญิง (คน)			
เมืองปทุมธานี	34,143	35,071	69,214	โรงงานอุตสาหกรรม	ปค.อ.เมืองปทุมธานี
ลาดหลุมแก้ว	2,650	2,450	5,100	โรงงานอุตสาหกรรม	ปค.อ.ลาดหลุมแก้ว
สามโคก	2,450	2,550	5,000	โรงงานอุตสาหกรรม ห้องเช่า หมู่บ้านจัดสรร	ปค.อ.สามโคก
คลองหลวง	18,863	13,877	32,740	โรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร ตลาดไท	ปค.อ.คลองหลวง
หนองเสือ	1,300	700	2,000	โรงงานอุตสาหกรรม สวนพืชผัก	ปค.อ.หนองเสือ
ธัญบุรี	128,000	147,000	275,000	โรงงานอุตสาหกรรม ย่านการค้า หอพัก สถานประกอบการ หมู่บ้านจัดสรร	ปค.อ.ธัญบุรี
ลำลูกกา	40,050	41,892	81,942	ศูนย์การค้า บ้านจัดสรร	ปค.อ.ลำลูกกา
รวม	227,456	243,540	470,996		

ที่มา : ที่ทำการปกครองอำเภอทุกอำเภอ : กุมภาพันธ์ 2551

2.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GROSS PROVINCIAL PRODUCT AT CURRENT MARKET PRICES) ในปี พ.ศ. 2553 มีมูลค่ารวม 290,771 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 13.0 เป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์ในภาคเกษตรกรรม 8,088 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 36.6 และภาคนอกเกษตร 282,683 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 12.4 รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (Per capita GPP) เท่ากับ 349,157 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 11.4

2) อุตสาหกรรม

จังหวัดปทุมธานี มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งสิ้นจำนวน 3,104 โรงงาน เพิ่มขึ้นจากช่วงเดือนเดียวกันของปีที่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 5.72 เงินลงทุน 379,951,478,172 บาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.40 และจำนวนแรงงาน 286,006 คน เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 4.2 มีการจ้างงาน 286,006 คน (เป็นชาย 126,891 คน หญิง 159,115 คน)

ตารางที่ 5 จำนวนโรงงานแยกตามหมวดอุตสาหกรรม

ที่	รายการ	จำนวน (โรง)	เงินลงทุน (บาท)	คนงาน (คน)	แรงม้า
1	อุตสาหกรรมการเกษตร	80	4,500,455,595	2,498	102,577.20
2	อุตสาหกรรมอาหาร	238	17,513,847,259	22,034	416,620.93
3	อุตสาหกรรมเครื่องตี	22	16,172,181,795	5,980	253,054.90
4	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	64	7,268,862,565	7,179	131,924.07
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	30	783,857,415	4,119	3,992.47
6	อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	28	4,991,670,967	2,851	22,546.39
7	อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	173	4,358,427,326	7,390	99,266.71
8	อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	116	2,237,246,699	4,982	29,584.30
9	อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์ จากกระดาษ	90	5,287,335,325	4,916	308,725.74
10	อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	49	1,985,699,522	1,845	10,046.01
11	อุตสาหกรรมเคมี	198	39,061,286,275	9,734	241,411.45
12	อุตสาหกรรมเคมีและผลิตภัณฑ์	24	1,507,068,015	823	33,322.46
13	อุตสาหกรรมยาง	39	9,644,717,066	5,550	157,727.37
14	อุตสาหกรรมพลาสติก	248	15,521,256,805	12,466	198,835.24
15	อุตสาหกรรมโลหะ	180	10,232,695,031	8,797	148,194.67
16	อุตสาหกรรมโลหะ	29	16,341,064,555	7,377	158,636.47
17	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	472	34,746,150,542	21,019	269,702.97

ที่	รายการ	จำนวน (โรง)	เงินลงทุน (บาท)	คนงาน (คน)	แรงม้า
18	อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	225	43,865,932,307	28,371	213,904.08
19	อุตสาหกรรมไฟฟ้า	205	105,621,663,030	92,617	522,295.37
20	อุตสาหกรรมขนส่ง	250	15,621,663,030	12,450	125,477.70
21	อุตสาหกรรมอื่นๆ	344	22,602,017,257	23,008	180,302.22
	รวม	3,104	379,951,478,172	286,006	3,623,098.72

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2554)

การกระจายตัวของโรงงานอำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มากที่สุด คือ อำเภอคลองหลวง 1,004 โรง (32.35%) รองลงมาได้แก่ อำเภอลำลูกกา 706 โรง (22.75%) อำเภอเมือง 452 โรง (14.56%) อำเภอลาดหลุมแก้ว 334 โรง (10.76%) อำเภอธัญบุรี 285 โรง (9.15%) อำเภอสามโคก 259 โรง (8.34%) และอำเภอหนองเสือ 65 โรง (2.09%) ร้อยละ 14.37 หรือจำนวน 446 โรงของโรงงานทั้งหมดอยู่ในแหล่งชุมชนอุตสาหกรรม มีการจัดตั้งเขตประกอบการอุตสาหกรรม 1 แห่ง คือ เขตประกอบการอุตสาหกรรมของบริษัท ไทยซูซูกิมอเตอร์ จำกัด ตั้งอยู่ ณ อำเภอธัญบุรี และมีเอกชนดำเนินกิจการที่มีลักษณะคล้ายนิคมอุตสาหกรรม 2 แห่ง ได้แก่ ชุมชนอุตสาหกรรมที่มีจำนวนโรงงานมาก จำนวน 2 แห่ง คือ บริษัท นวนคร จำกัด ตั้งอยู่ อ.คลองหลวง มีเนื้อที่ประมาณ 6,495 ไร่ มีโรงงาน 242 โรงงาน เขตอุตสาหกรรม บริษัท สวนอุตสาหกรรมบางกะดี จำกัด ตั้งอยู่ อ.เมือง มีเนื้อที่ประมาณ 1,222 ไร่ มีโรงงาน 42 โรงงาน นอกจากนี้ เป็นการก่อสร้างอาคารโรงงานสำเร็จรูปของเอกชนไว้บริการแก่นักลงทุน จำนวน 9 แห่ง ได้แก่ แพคคอม ที่อำเภอลาดหลุมแก้ว, แพคเฮ้าส์, แจนเซ็น มินิแพคตอรี่, อรดา , บิ๊กล็อตทแพคตอรี่ ที่อำเภอลำลูกกา, บิ๊กแลนด์, ริงสิต พรอสเพอร์ เอสเตท, เอ็มเอ็มซี มินิแพคตอรี่ (นวไท) ที่อำเภอคลองหลวง และ ศรีปทุมมินิแพคตอรี่

3) การศึกษา

จังหวัดปทุมธานีแบ่งพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็น 2 เขต ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอคลองหลวง อำเภอสามโคก และอำเภอลาดหลุมแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ครอบคลุมพื้นที่ 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอคลองหลวง อำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอธัญบุรี อำเภอลำลูกกา และอำเภอหนองเสือ ในปีการศึกษา 2554 มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานและ อื่น ๆ รวม 191 แห่ง และสำนักงานบริหารงานการศึกษาเอกชน 82 แห่ง รวม 273 แห่ง จำนวนห้องเรียน 5,080 ห้องเรียน ครู 6,326 คน นักเรียนจำนวน 1,039,876 คน

4) ศาสนา

ประชาชนในจังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ตามลำดับ สำหรับจำนวนศาสนสถานในจังหวัด จำแนกได้เป็น วัดในพุทธศาสนา 185 แห่ง มัสยิด 30 แห่ง โบสถ์ (คริสต์) 39 แห่ง

5) การประกอบอาชีพ

การเกษตร

จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ทำการเกษตร 509,090.50 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 56.81 ของพื้นที่ทั้งหมด ด้วยลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มที่เอื้อแก่การเพาะปลูก จึงทำให้จังหวัดปทุมธานีมีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในทุกอำเภอ โดยอำเภอหนองเสือเป็นอำเภอที่มีพื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา และอำเภอคลองหลวง ตามลำดับ ส่วนใหญ่เป็นการปลูกข้าว รองลงมาได้แก่ ไม้ผล-ไม้ยืนต้น พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชพลังงาน โดยการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการขยายตัวของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์จากกรุงเทพมหานคร จนเกิดการขยายตัวของเขตเมือง และเขตอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังมีข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ซึ่งมีได้มีการใช้ประโยชน์ในการเกษตร มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากการซื้อขายที่ดินเพื่อเก็งกำไร จังหวัดปทุมธานี มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น เพิ่มความมั่นคงให้กับชีวิต โดยแบ่งกลุ่มการเกษตรได้ออกเป็น 6 กลุ่ม เช่น กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มยุวเกษตรกร กลุ่มสายใยรักๆ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และศูนย์ข้าวชุมชน

จังหวัดปทุมธานีมีพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ อันดับที่หนึ่ง ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่เพาะปลูกทั่วทุกอำเภอในพื้นที่ 363,772 ไร่ เกษตรกร 21,203 ราย ผลผลิตเฉลี่ย 990 กก./ไร่ อันดับที่สอง ไม้ผล-ไม้ยืนต้น มีพื้นที่ปลูก 29,831 ไร่ ได้แก่ มะม่วง กล้วยหอม อันดับที่สาม พืชผัก มีพื้นที่เพาะปลูก 21,388 ไร่ ส่วนใหญ่จะปลูกเชิงการค้า และพืชที่อนาคตไกล คือ พืชน้ำมัน ในจังหวัดปทุมธานี มีพืชน้ำมัน 12,000 ไร่ อยู่ในอำเภอหนองเสือ

การปศุสัตว์

ในปี 2553 จังหวัดปทุมธานีมีผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์กระจายอยู่ทุกอำเภอ สัตว์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นสัตว์ปีก ได้แก่ เป็ด ไก่ ห่าน นกกระทา โดยเป็นลักษณะรับจ้างเลี้ยงให้แก่บริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์ สัตว์แทกสิบที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ สุกร โคเนื้อ กระบือ แพะ แกะ

การประมง

สัตว์น้ำที่มีปริมาณผลิตจากการเพาะเลี้ยงมากในจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ปลาดุก ปลานิล ปลาสวาย และปลาตะเพียน ตามลำดับ มีการเพาะเลี้ยงกระจายทุกอำเภอ อำเภอที่มีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงมากที่สุด ได้แก่ อำเภอลำลูกกา อำเภอหนองเสือ อำเภอคลองหลวง อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว และอำเภอธัญบุรี ตามลำดับ ในปี 2553 มีผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จำนวน

21,204,890 กิโลกรัม ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 3.4 เนื่องมาจากผลกระทบจากสถานการณ์ทางการเมืองในปีที่ผ่านมา แต่ในขณะที่มีมูลค่าเพิ่มจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีมูลค่า 245,871,339 บาท เพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 2.79 เนื่องมาจากราคาผลผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น

ด้านแรงงาน

จังหวัดปทุมธานีมีประชากรผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานจำนวน 477,121 คน แบ่งเป็น เพศชายจำนวน 252,945 คน เพศหญิง จำนวน 224,176 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้มีงานทำ 427,637 คน ผู้ว่างงาน 9,484 คน ภาพการณ์ทำงานของประชากรในจังหวัดปทุมธานี แยกออกได้เป็นผู้มีงานทำในภาคการเกษตร 62,839 คน หรือร้อยละ 13.44 และผู้มีงานทำนอกภาคการเกษตรจำนวน 404,798 คน หรือร้อยละ 86.56 โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคการเกษตรจะทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตมากที่สุด มีจำนวน 287,943 คน คิดเป็นร้อยละ 71.13 ของผู้มีงานทำทั้งหมด รองลงมาคือ บริการด้านธุรกิจจอสั่งหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจมีจำนวน 37,626 คน คิดเป็นร้อยละ 9.29 การขายส่ง การขายปลีก การบริการ มีจำนวน 33,152 คน คิดเป็นร้อยละ 8.19 ตามลำดับ โดยจังหวัดปทุมธานีมีผู้ว่างงานประมาณ 9,484 คน อัตราว่างงานคิดเป็นร้อยละ 2.0

ข้อมูลสถานประกอบการ จังหวัดปทุมธานีมีสถานประกอบการทั้งสิ้น 10,864 แห่ง จำแนกตามขนาดของสถานประกอบการ

6) การสาธารณสุข

จังหวัดปทุมธานี มีสถานพยาบาล ประกอบด้วย โรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง โรงพยาบาลเฉพาะทาง 2 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 7 แห่ง โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น 1 แห่ง สถานีอนามัย 78 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 21 แห่ง คลินิก (ทุกประเภท) 439 แห่ง จำนวนเตียง 2,852 เตียง สำหรับบุคลากรด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย แพทย์ 423 คน ทันตแพทย์ 64 คน เภสัชกร 94 คน อัตราส่วนแพทย์ต่อจำนวนประชากรจังหวัดปทุมธานี เมื่อปี 2555 เท่ากับ 1: 2,330 คน สูงกว่ามาตรฐาน (แพทย์มาตรฐาน 1 : 6,000 คน)

ตารางที่ 6 จำนวนสถานพยาบาลและอัตราส่วนเตียงต่อประชากรจังหวัดปทุมธานี
ปีงบประมาณ 2555

ประเภทสถานบริการ	จำนวน (แห่ง)	จำนวน (เตียง)	อัตราส่วนเตียงต่อประชากร		
			ปี 2554	ปี 2553	ปี 2552
โรงพยาบาลทั่วไป	1	377	1 : 2,614	1 : 1,962	1 : 2,464
โรงพยาบาลชุมชน	7	240	1 : 4,107	1 : 3,262	1 : 3,872
โรงพยาบาลเฉพาะทาง	2	858	1 : 1,148	1 : 916	1 : 1,083
โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น	1	509	1 : 1,936	1 : 1,706	1 : 1,825
โรงพยาบาลเอกชน	7	868	1 : 1,135	1 : 1,038	1 : 1,070
สถานีนอนมัย	78	0	-	0	0
ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล	21	0	-	0	0
คลินิก (ทุกประเภท)	439	0	-	0	0
รวม	556	2,852	-	-	-

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี

2.2 ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด

2.2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ทรัพยากรดินและที่ดิน

พื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีสภาพภูมิประเทศเป็นแบบที่ราบ น้ำทะเลเคยท่วมถึง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดิน 2 ประเภท คือวัตถุต้นกำเนิดที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อยทับอยู่บนตะกอนน้ำทะเล พบอยู่บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยบริเวณด้านตะวันตกของแม่น้ำและบริเวณด้านตะวันออกที่อยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวตลอดชั้นดิน ส่วนบนมีสีเทาเข้มค่อนข้างเป็นกรด ส่วนล่างมีสีเทาอ่อนค่อนข้าง เป็นกรดจนถึงเป็นด่างเพิ่มขึ้นตามความลึก สำหรับบริเวณด้านตะวันออกที่ลี้กออกไปจากแม่น้ำเจ้าพระยา ดินที่พบมีลักษณะเช่นเดียวกัน อาจพบสารคาโรไซต์ (Karosite) เล็กน้อย ชุดดินสำคัญที่พบได้แก่ ดินชุดชะเชิงเทราวัตถุต้นกำเนิดดินที่เกิดจากตะกอนน้ำกร่อย ลักษณะดินที่พบเป็นดินเหนียวตลอดชั้นดิน ส่วนบน มีสีน้ำตาลมีอินทรีย์วัตถุอยู่สูงดินเป็นดินเปรี้ยวคือ มีปฏิกิริยาเป็นกรดจัด มี pH ประมาณ 4-6 และพบจุดประสีเหลืองของสารคาโรไซต์ ซึ่งสารนี้เกิดจากขบวนการเพิ่มออกซิเจนของสารประกอบกำมะถันในรูปของแร่ไพไรต์ (pyrite) ทำให้เกิดกำมะถันและดินมีความเปรี้ยวลดลง ผลึกยิบซั่มนี้พบมากทางด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ชุดดินสำคัญที่พบ ได้แก่ ดินชุดรังสิต ดินชุดองครักษ์ ดินชุดธัญบุรี ดินชุดเสนา และดิน

ชุดอยุธยา เป็นต้น เนื่องจากลักษณะดินเป็นดินเหนียวตลอดชั้นดินทำให้การระบายน้ำไม่ดี และการไหลบ่าของน้ำบนผิวดินช้า ซึ่งสภาพพื้นที่ดังกล่าวทำให้ไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ และการปลูกข้าวได้ผลผลิตต่ำ ซึ่งต้องมีการปรับปรุงโดยการใช้ปูนขาวหรือปูนมาร์ลควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อให้การเพาะปลูกได้ผลผลิตดีขึ้น

การใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเป็นพื้นที่เกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมาเป็นการใช้เพื่อเป็นพื้นที่อยู่อาศัย เป็นพื้นที่แหล่งน้ำ และพื้นที่พาณิชยกรรม ตามลำดับ

ปัญหาด้านทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน พบว่า ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอคลองหลวง อำเภอลำลูกกา และอำเภอธัญบุรี มีสภาพดินเสื่อมโทรม จึงไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชไร่ การปลูกข้าวได้ผลผลิตต่ำ และการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

2) ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดปทุมธานี ไม่มีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีเพียงเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพ วราราม สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยได้รับการประกาศเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2551 เป็นต้นมา ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 74 ไร่ นอกจากนี้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ยังมีหน้าที่กำกับ ดูแล การอนุญาตให้ทำอุตสาหกรรมไม้ และของป่าหวงห้าม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรลักษณะอุตสาหกรรมต่อเนื่อง	จำนวน 12	ราย
2. โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักร (โรงเลื่อยจักร)	จำนวน 11	ราย
3. โรงงานแปรรูปไม้โดยใช้เครื่องจักรเพื่อประดิษฐ์กรรม	จำนวน 169	ราย
4. โรงค้าไม้แปรรูป	จำนวน 105	ราย
5. สถานที่ค้าหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อการค้าซึ่งสิ่งประดิษฐ์จำนวน	120	ราย
6. ใบอนุญาตค้าของป่าหวงห้าม	จำนวน 5	ราย

ผู้ประกอบการรวมทั้ง 422 คน

สำหรับในส่วนการปฏิบัติการป้องกันการลักลอบทำไม้พุง หรือไม่มีค่าทางเศรษฐกิจที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเข้าในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้เตรียมป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมาย โดยได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานแก้ไขปัญหาลักลอบตัดไม้พุง ตั้งอยู่ ณ สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9 (อุบลราชธานี) ในส่วนของกรมป่าไม้ มีศูนย์ประสานงานป่าไม้ปทุมธานี สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี)

3) ทรัพยากรสัตว์ป่า

จังหวัดปทุมธานี มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวันราราม สังกัดกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยได้รับการประกาศเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2551 เป็นต้นมา ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 74 ไร่ เป็นถิ่นที่อาศัยเก่าแก่ของนกปากห่าง จากการสำรวจเมื่อปี 2539 พบจำนวน 84,788 ตัว และพบที่อาศัยในพื้นที่อื่นอีก 254 ชนิด ทั้งที่เป็นนกประจำถิ่นและนกอพยพ ปัญหาด้านทรัพยากรสัตว์ป่า พบว่า ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวันราราม มีจำนวนนกลดลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ประโยชน์พื้นที่โดยรอบ

4) ทรัพยากรธรณี

จากรายงานสรุปสัมปทานบัตร ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2542 ของกองสัมปทานเหมืองแร่ กรมทรัพยากรธรณี พบว่า ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีไม่มีเหมืองแร่ที่ได้รับประทานบัตร

5) ความหลากหลายทางชีวภาพและพื้นที่ชุ่มน้ำ

จังหวัดปทุมธานี มีพื้นที่ชุ่มน้ำ 213 แห่ง แบ่งเป็น คลอง/ห้วยแม่น้ำ/ลำธาร 190 แห่ง บึง/ทะเลสาบ 23 แห่ง รวมพื้นที่ชุ่มน้ำประมาณ 718.11 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา และบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย ลำคลอง ที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง หนองน้ำ บึง ที่ลุ่มน้ำขัง พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวันราราม ในตำบลบ้านจั่นและตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีได้ประกาศให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ เมื่อ ปี พ.ศ. 2543

6) ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติผิวดินที่สำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา (ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง) ซึ่งไหลผ่านอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังคงมีลำคลองธรรมชาติและคลองชลประทาน ประมาณ 84 คลอง รวมความยาวประมาณ 1,062.4 กิโลเมตร แบ่งเป็น

คลองชลประทาน จำนวน 29 คลอง รวมความยาว 780.8 กิโลเมตร

- คลองระบายน้ำ จำนวน 13 คลอง
- คลองส่งน้ำ จำนวน 9 คลอง
- คลองอื่น ๆ จำนวน 7 คลอง

คลองธรรมชาติ จำนวน 55 คลอง ความยาวรวม 280.6 กิโลเมตร คลองต่าง ๆ นี้ ได้ไหลผ่านในพื้นที่ของจังหวัด โดยแบ่งออกเป็นพื้นที่ของอำเภอต่าง ๆ ได้ดังนี้

- อำเภอเมืองปทุมธานี มีแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางโพธิ์ คลองบางหลวงใต้ คลองบางหลวง คลองบางปรอก คลองเชียงราก คลองเจ้าเมือง คลองประปากรุงเทพฯ คลองบางคูวัด คลองเปรมประชากร

- อำเภอสามโคก มีแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางโพธิ์เหนือ คลองบางเตย คลองควาย คลองสระ คลองเชียงรากน้อย คลองเปรมประชากร คลองเชียงราก

- อำเภอลาดหลุมแก้ว มีคลองพระอุดม คลองบางหลวง คลองลาดหลุมแก้ว คลองบางโพธิ์ คลองสระ คลองสะแก คลองระแหง คลองสามวา

- อำเภอธัญบุรี มีคลองรังสิตประยูรศักดิ์ (เชื่อมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำนครนายก) คลองชลประทาน 1-14

- อำเภอคลองหลวง มีคลองชลประทาน 1-7

- อำเภอลำลูกกา มีคลองชลประทาน 1-14 คลองหกวาดอนล่าง

- อำเภอหนองเสือ มีคลองระพีพัฒน์ คลองชลประทาน 8-14

เขตอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบ เพื่อการประปานครหลวง นอกเหนือจากแหล่งน้ำต่าง ๆ แล้ว จังหวัดปทุมธานียังเป็นจุดสูบน้ำดิบจากแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อนำน้ำดิบมาผลิตน้ำประปาให้บริการประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก โดยมีสถานีสูบน้ำบริเวณตอนล่างของปากคลองอ้อม ตำบลกระแชง(ส้าแล) อำเภอเมืองปทุมธานี เพื่อส่งน้ำตามคลองส่งน้ำดิบไปยังโรงกรองน้ำที่บางเขนและสามเสน เพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำที่จะนำมาผลิตน้ำประปา

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2522 กำหนดบริเวณอนุรักษ์แหล่งน้ำดิบ เพื่อการประปานครหลวงครอบคลุมบริเวณอำเภอเมือง สามโคก คลองหลวง ซึ่งมีขนาดพื้นที่ประมาณ 200 ตารางกิโลเมตร โดยสรุปว่า

1. ใ้ไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้งประกอบด้วยสารเป็นพิษประเภท โลหะหนัก วัตถุมีพิษที่ใช้ในการเกษตรและสารเคมีอื่น ๆ ที่เป็นพิษ

2. ใ้ไม่อนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้งปริมาณเกินกว่าวันละ 50 ลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ ไม่รวมน้ำหล่อเย็น

มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2531 ขยายบริเวณเพิ่มเติมอีก 150 ตารางกิโลเมตร กำหนดเพิ่มเติมว่าไม่อนุญาตให้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอีก ยกเว้น อุตสาหกรรมที่มีข้อผูกพันตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรี คือ โรงงานกระดาษบางปะอิน เขตนิคมอุตสาหกรรมนวนคร โครงการที่ 1 และโครงการที่ 2 ยกเว้นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้ง ปริมาณความสกปรกในรูป บีโอดี (BOD) ไม่เกินร้อยละ 1

จังหวัดปทุมธานี มีสำนักงานการประปา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ การประปาปทุมธานีและการประปารังสิต มีกำลังการผลิตน้ำประปา รวม 34.33 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี สำนักงานการประปาปทุมธานีรับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว

สำนักงานประปารังสิต รับผิดชอบพื้นที่อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี มีผู้ใช้น้ำรวมทั้งสิ้น 68,640 ราย ปริมาณน้ำที่จำหน่าย 18.11 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี (สำนักงานจังหวัดปทุมธานี 2545 , แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม)

การประปาสัมปทาน โดยกรมทรัพยากรน้ำ มีจำนวนระบบประปาทั้งหมด 119 แห่ง ดังนี้

1. ในเขตอำเภอคลองหลวง	จำนวน	34 แห่ง
2. ในเขตอำเภอลำลูกกา	จำนวน	28 แห่ง
3. ในเขตอำเภอธัญบุรี	จำนวน	18 แห่ง
4. ในเขตอำเภอหนองเสือ	จำนวน	9 แห่ง
5. ในเขตอำเภอเมืองปทุมธานี	จำนวน	9 แห่ง
6. ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้ว	จำนวน	9 แห่ง
7. ในเขตอำเภอสสามโคก	จำนวน	8 แห่ง

ส่วนมากจะเป็นโครงการจัดสรรที่ดิน หมู่บ้านจัดสรร

7) ทรัพยากรน้ำบาดาล

แหล่งน้ำใต้ดินของจังหวัดปทุมธานี แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

7.1) แหล่งน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำน้อย (1-50 ลบ.ม./ชั่วโมง) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดีแต่บางพื้นที่เป็นน้ำกร่อยและมีตะกอนสนิมเจือปน พื้นที่ที่มีแหล่งน้ำประเภทนี้ ได้แก่ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอหนองเสือ และอำเภอลำลูกกา

7.2) แหล่งน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำมาก (5-200 ลบ.ม./ชั่วโมง) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพเช่นเดียวกับแหล่งน้ำใต้ดิน ให้ปริมาณน้ำน้อย ได้แก่ พื้นที่อำเภอสสามโคก อำเภอคลองหลวง อำเภอธัญบุรี และอำเภอเมืองปทุมธานี

จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่วิกฤตจากการสูบน้ำบาดาล มีการใช้น้ำบาดาลสูง เนื่องจากพื้นที่ทั้งหมดเป็นที่ราบลุ่ม พบเป็นชั้นน้ำบาดาลในตะกอนหินร่วน ได้แก่ ชั้นน้ำที่ราบน้ำท่วมถึง ยุคควอเทอร์นารี (Qfd) หรือที่เดิมเรียกว่าชั้นน้ำเจ้าพระยา (Qcp) กระจายตัวครอบคลุมพื้นที่ทั่วจังหวัด น้ำบาดาลจะถูกกักเก็บอยู่ในชั้นกรวด และทรายที่สะสมตัวอยู่ในที่ราบลุ่มน้ำหลาก และบริเวณที่ราบต่ำของกลุ่มน้ำเก่า

บริเวณจังหวัดปทุมธานี มีการสะสมตัวของชั้นหินบาดาลอยู่หลายชั้น พบว่ามีการเจาะบ่อบาดาลในชั้นน้ำพระประแดง ชั้นน้ำนครหลวง ชั้นน้ำนนทบุรี ชั้นน้ำสามโคก และชั้นน้ำพญาไท ที่ระดับความลึกตั้งแต่ 100-360 เมตร ระดับน้ำปกติ (Static level) มีค่าอยู่ระหว่าง 10-45 เมตร ส่วนใหญ่จะพบชั้นน้ำคุณภาพดีที่ระดับความลึกตั้งแต่ 180 เมตรขึ้นไป ตั้งแต่อำเภอเมืองปทุมธานี ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ไปจนถึงอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จะพบที่ระดับลึกมากขึ้นถึง 300-360 เมตร ในส่วนของผลการวิเคราะห์ทางเคมีพบว่า คุณภาพของน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคได้เป็นส่วนใหญ่ เมื่อพิจารณาเทียบกับมาตรฐานน้ำบาดาลเพื่อการบริโภค ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับความลึกของชั้นน้ำที่พัฒนาขึ้นมาใช้ด้วย สรุปได้คือ เหล็กโดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แมงกานีส คลอไรด์ ความกระด้าง และค่าความกร่อยเค็ม โดยสรุปอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่เกินปริมาณที่ยอมรับ ได้พบว่าบางส่วนของตำบลไสนลอย ตำบลพิมลราชและตำบลบางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีปริมาณเกลือทั้งหมดที่ละลายในน้ำสูงกว่า 600 มิลลิกรัมต่อลิตร แสดงว่า มีโอกาสที่จะเจาะพบน้ำบาดาลคุณภาพกร่อยถึงเค็มในพื้นที่ดังกล่าว

ภาพรวมของปริมาณการใช้น้ำบาดาลของจังหวัดปทุมธานีในอดีต พบว่า มีอัตราการใช้น้ำเกินกว่า 100,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี คิดเป็นสัดส่วนพื้นที่ประมาณ 70-80 ซึ่งเกณฑ์การใช้น้ำบาดาลในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีอัตราใช้น้ำอยู่ในระดับ 50,000 – 100,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี จะเห็นว่าอัตราการใช้น้ำบาดาลจังหวัดปทุมธานีอยู่ในเกณฑ์สูง มีการใช้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจทำให้แรงดันของน้ำบาดาลลดต่ำลงอย่างรวดเร็วได้ โดยไม่มีการคืนตัว ผลสืบเนื่องที่ตามมาคือ การทรุดตัวของแผ่นดิน การไหลซึมของน้ำเค็มรุกกล้าเข้ามาในชั้นน้ำบาดาล ซึ่งตั้งแต่เดิมเคยจืด ดังนั้น การใช้น้ำบาดาลในจังหวัดปทุมธานี ควรจะเพิ่มความระมัดระวังในส่วนองปริมาณน้ำที่จะนำขึ้นมาใช้ เพื่อยืดอายุของชั้นน้ำคุณภาพดีให้ยาวนานขึ้น

มติ ครม. โดยย่อ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2546 เรื่อง ปัญหาใช้น้ำบาดาลเพื่อป้องกันการเกิดแผ่นดินทรุดตัวและน้ำใต้ดินเค็มจึงให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งระบบน้ำประปานครหลวง และการประปาส่วนภูมิภาคเข้าถึงหรือสามารถเชื่อมต่อกับระบบประปาได้แล้ว จะอนุญาตให้ประชาชนและผู้ประกอบการใช้น้ำบาดาลต่อไปได้จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2546

2. กรณีการใช้น้ำบาดาลของชุมชนและหมู่บ้านจัดสรรบางแห่ง ที่กลายเป็นทรัพย์สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของสถาบันการเงิน ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับการขออนุญาตเชื่อมต่อบริเวณประปา ให้ประสานกับสถาบันการเงิน

3. ให้กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควบคุมกำกับดูแลโรงงานและสถานประกอบการไม่ให้ปล่อยน้ำเสียลงสู่ลำธารสาธารณะ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

แนวโน้มสถานการณ์ทรัพยากรน้ำบาดาลในปัจจุบัน พบว่า มีแนวโน้มดีขึ้นทั้งคุณภาพและปริมาณ โดยอัตราการใช้น้ำบาดาลยังอยู่ในช่วงที่ไม่เกินค่าวิกฤตที่กำหนด คือ ไม่เกิน 100,000 ลูกบาศก์เมตรต่อปี เนื่องจากมีผู้ประกอบการยกเลิกการใช้น้ำบาดาลแล้วจำนวนหนึ่ง

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี มีหน้าที่กำกับ ดูแลการประกอบกิจการน้ำบาดาล ซึ่งในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีจำนวน 553 บ่อ แบ่งออกเป็นประเภท

- ธุรกิจ (อุตสาหกรรม)	จำนวน	315	บ่อ
- ธุรกิจ (บริการ)	จำนวน	52	บ่อ
- ธุรกิจ (การค้า)	จำนวน	34	บ่อ
- อุปโภคบริโภค	จำนวน	139	บ่อ
- เกษตรกรรม	จำนวน	13	บ่อ

2.2.2 สิ่งแวดล้อม

1) คุณภาพน้ำ

จังหวัดปทุมธานีมีการเพิ่มขึ้นของชุมชนอย่างรวดเร็ว แบ่งเป็นเขตเทศบาลถึง 27 แห่ง มีโครงการหมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นหลายร้อยโครงการ มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ขึ้นทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมถึง 3,104 โรง (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี, 2554) นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ ร้อยละ 60 ของพื้นที่จังหวัด ซึ่งเขตชุมชนเมือง โรงงานอุตสาหกรรม และพื้นที่เกษตรกรรมต่างก็เป็นแหล่งที่ก่อให้เกิดน้ำเสียด้วยกันทั้งสิ้น

จากสถิติข้อมูลกองตรวจสิ่งแวดล้อมโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ทราบว่าปริมาณมลพิษทางน้ำที่เกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดประมาณ 97.47 ตัน/วัน ซึ่งมลพิษทางน้ำเหล่านี้บางส่วนได้รับการบำบัดจนได้มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง และบางส่วนก็ไม่ได้รับการบำบัดก่อนระบายน้ำทิ้งลงสู่แหล่งรองรับน้ำเลย จึงส่งผลให้คุณภาพน้ำในแหล่งรองรับน้ำต่าง ๆ ของจังหวัดปทุมธานี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองสาขาต่าง ๆ มีคุณภาพเสื่อมโทรมลงและมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นทุก ๆ ปี โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งไหลผ่านจังหวัดปทุมธานี บริเวณอำเภอเมือง อำเภอสามโคก พบว่าคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในประเภทที่ 4 ไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ นอกจากนี้ยังพบว่ามีวัชพืชขึ้นปกคลุมตามลำรางและลำคลองทำให้แหล่งน้ำตื้นเขินและเน่าเสีย

จากข้อมูลผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี 2 แห่ง ได้แก่ บริเวณจุดสูบน้ำดิบเพื่อการประปาสำแล ตำบลบ้านกระแซง อำเภอเมือง และบริเวณวัดหงส์ปทุมวาสา ตำบลบางปรอก อำเภอเมือง โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 (นนทบุรี) ทำการเก็บตัวอย่างและตรวจวัดคุณภาพน้ำแม่น้ำเจ้าพระยา ประจำปีงบประมาณ 2556 พบว่า คุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ซึ่งกำหนดให้แม่น้ำเจ้าพระยาช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดปทุมธานีเป็นแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 พิจารณาจากพารามิเตอร์ที่ตรวจวัดคือ ปริมาณออกซิเจนละลาย

ตารางที่ 7 ผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำแหล่งผิวดิน (แม่น้ำเจ้าพระยา) ปีงบประมาณ 2556

แหล่งน้ำ/สถานที่ ตรวจวัด (แม่น้ำสายหลัก/ สาขา/คลอง)	วันที่เก็บ ตัวอย่าง	ค่าที่ตรวจวัดได้				คุณภาพน้ำ	
		DO (mg/l)	BOD (mg/l)	TCB (Coliform) (MPN/ 100 ml)	FCB (Faecal coliform) (MPN/ 100 ml)	ประเภท คุณภาพ น้ำ	ดัชนีที่สำคัญ
แม่น้ำเจ้าพระยา สถานี CH16.1 จุดสูบน้ำดิบเพื่อการ ประปาสำแล ต.บ้านกระแซง อ.เมือง จ.ปทุมธานี	18/12/2555	2.1	0.8	2,700	680	4	DO
	19/02/2556	3.2	0.9	24,000	3,300	4	DO, TCB
	28/05/2556	3.1	3.2	7,900	2,600	4	DO, BOD
	20/08/2556	3.6	2.7	4,600	780	4	DO, BOD
	ค่าเฉลี่ย	3.0	1.9	9,800	1,840		
แม่น้ำเจ้าพระยา สถานี CH17.1 บริเวณวัดหงส์ ปทุมवास ต.บางปรอก อ.เมือง จ.ปทุมธานี	18/12/2555	2.3	1.5	4,900	1,300	4	DO
	19/02/2556	3.1	1.1	7,900	200	4	DO
	28/05/2556	1.9	3.5	13,000	1,300	5	DO
	20/08/2556	2.8	3.0	28,000	3,400	4	DO, BOD, TCB
	ค่าเฉลี่ย	2.5	2.3	13,450	1,550		

ที่มา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 (นนทบุรี)

ตารางที่ 8 มาตรฐานคุณภาพน้ำ

มาตรฐานคุณภาพน้ำ		
ระดับปริมาณออกซิเจนละลาย (DO)	คุณภาพน้ำ	การใช้ประโยชน์
6.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ขึ้นไป	ดี (ประเภท 2)	การอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การว่ายน้ำ กีฬาทางน้ำ การอุปโภคและบริโภค โดยต้องทำการฆ่าเชื้อโรค และปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อน
ระหว่าง 4.0 – 6.0 มิลลิกรัมต่อลิตร	พอใช้ (ประเภท 3)	การเกษตร การอุปโภคและบริโภค โดยต้องทำการฆ่าเชื้อโรคและปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อน
ระหว่าง 2.0 – 4.0 มิลลิกรัมต่อลิตร	เสื่อมโทรม (ประเภท 4)	การอุตสาหกรรม การอุปโภคและบริโภค โดยต้องทำการฆ่าเชื้อโรคและปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน
ต่ำกว่า 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร	เสื่อมโทรมมาก (ประเภท 5)	การคมนาคม

คำอธิบาย

DO (Dissolved Oxygen)

คือ ปริมาณออกซิเจนละลาย (mg/l)

BOD (Biological Oxygen Demand)

คือ ปริมาณออกซิเจนที่จุลินทรีย์ใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ในน้ำ (mg/l)

TCB (Coliform)

คือ ปริมาณแบคทีเรีย (MPN/100 ml)

FCB (Faecal coliform)

คือ ปริมาณแบคทีเรียในรูปฟีคอลลีฟอร์ม (MPN/100 ml)

2) ระบบบำบัดน้ำเสีย

จังหวัดปทุมธานี มีปริมาณน้ำเสียชุมชน ประมาณ 141,781.8 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และปริมาณ BOD Loading รวมประมาณ 28,935.06 กิโลกรัมต่อวัน โดยมีปริมาณน้ำเสียที่เกิดในพื้นที่เขตเทศบาล ประมาณ 59,460.6 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

สำหรับการจัดการน้ำเสียของเทศบาล ส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ปัจจุบันเทศบาลที่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน คือ เทศบาลเมืองปทุมธานี โดยในปี พ.ศ. 2541 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมโยธาธิการ เป็นเงิน 340 ล้านบาท เพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองปทุมธานี ซึ่งเป็นระบบตะกอนเร่งแบบคลองวนเวียน (Oxidation Ditch, OD) จนแล้วเสร็จสามารถรองรับน้ำเสียได้ 11,000 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ปัจจุบันมีน้ำเสียเข้าระบบประมาณ 1,200 ลูกบาศก์

เมตรต่อวัน ปริมาณ BOD เข้าระบบ 180 มิลลิกรัมต่อลิตร มีสถานีสูบน้ำเสีย 2 แห่ง ได้แก่ สถานีสูบน้ำเสีย ครอบคลุมวัดโศ (PS 2) และสถานีสูบน้ำเสียคลองวัดโคก (PS 3)

ผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากระบบบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองปทุมธานี ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 6 นนทบุรี ในปี พ.ศ. 2553 จำนวน 4 ครั้ง พบว่า การตรวจวิเคราะห์ ในครั้งที่ 1 2 และ 4 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นการตรวจวิเคราะห์ในครั้งที่ 3 มีค่าปริมาณไขมันและน้ำมันเกินค่ามาตรฐาน กำหนด (เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภท และบางอาคารประเภท ก)

3) คุณภาพอากาศ

เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีเป็นเมืองอุตสาหกรรม มีนิคมอุตสาหกรรมนวนคร ในเขตตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง และสวนอุตสาหกรรมบางกะดี ในเขตเทศบาลตำบลบางกะดี อำเภอเมืองปทุมธานี และยังเป็นเมืองที่มีการเจริญเติบโตต่อเนื่องจากกรุงเทพมหานคร ทำให้มีสถานประกอบการจำนวนมาก มีปัญหาการจราจรหนาแน่นและติดขัดในย่านชุมชน โดยปัญหาคุณภาพอากาศส่วนใหญ่มักเกิดในพื้นที่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมและถนนสายหลัก เมื่อปี พ.ศ. 2549 กรมควบคุมมลพิษจึงได้ทำการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 สถานี เพื่อเฝ้าระวังติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 พบว่า สารมลพิษที่ทำการตรวจวัด ได้แก่ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) และก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) โดยรวมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ยกเว้นฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM-10) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ที่ตรวจวัดได้มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน 8 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 341 ครั้ง โดยค่าที่ตรวจวัดได้สูงสุดเท่ากับ 0.148 มิลลิกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ก๊าซโอโซน (O₃) ค่าเฉลี่ย 1 ชั่วโมง มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน 168 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 8,035 ครั้ง โดยค่าที่ตรวจวัดได้สูงสุดเท่ากับ 0.153 ส่วนในล้านส่วน (ppm) และก๊าซโอโซน (O₃) ค่าเฉลี่ย 8 ชั่วโมง มีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน 480 ครั้ง จากการตรวจวัดทั้งหมด 8,325 ครั้ง โดยค่าที่ตรวจวัดได้สูงสุดเท่ากับ 0.117 ส่วนในล้านส่วน (ppm)

ตารางที่ 9 ผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ปี 2556

สารมลพิษ	ค่าเฉลี่ย ความ เข้มข้นใน เวลา	ผลการตรวจวัด คุณภาพอากาศ	ค่ามาตรฐาน *
ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน	24 ชม.	0.009 - 0.148	ไม่เกิน 0.12 มก./ลบ.ม.
	1 ปี	-	ไม่เกิน 0.05 มก./ลบ.ม.
ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO)	1 ชม.	0.000 - 2.10	ไม่เกิน 30 ppm (34.20 มก./ลบ.ม.)
	8 ชม.	0.000 - 1.91	ไม่เกิน 9 ppm (10.26 มก./ลบ.ม.)
ก๊าซโอโซน (O ₃)	1 ชม.	0.004 - 0.153	ไม่เกิน 0.10 ppm (0.20 มก./ลบ.ม.)
	8 ชม.	0.005 - 0.117	ไม่เกิน 0.07 ppm (0.14 มก./ลบ.ม.)
ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO ₂)	1 ปี	-	ไม่เกิน 0.04 ppm (0.10 มก./ลบ.ม.)
	24 ชม.	-	ไม่เกิน 0.12 ppm (0.30 มก./ลบ.ม.)
	1 ชม.	0.000 - 0.028	ไม่เกิน 0.30 ppm (0.78 มก./ลบ.ม.)
ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO ₂)	1 ชม.	0.001 - 0.073	ไม่เกิน 0.17 ppm (0.32 มก./ลบ.ม.)

ที่มา : * ดัดแปลงจาก ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในบรรยากาศโดยทั่วไปในเวลา 1 ชั่วโมง และประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2552) เรื่อง กำหนดมาตรฐานค่าก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ในบรรยากาศโดยทั่วไป

4) คุณภาพเสียง

สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง กรมควบคุมมลพิษ ดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพเสียง โดยทำการวัดระดับเสียงในพื้นที่บริเวณมหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี นำผลที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 15 (พ.ศ. 2540) เรื่องกำหนดมาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดค่าระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 70 เดซิเบล เอ (dBA) จากการเฝ้าระวังและประเมินผล พบว่า ระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกำหนด

ตารางที่ 10 ผลการตรวจวัดระดับเสียง ปี 2553

แหล่งวัดเสียง	ค่าระดับเสียงสูงสุด	ค่าระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชม.
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี	70	58.5
มาตรฐานระดับเสียง *	ไม่เกิน 115 เดซิเบลเอ	ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ

ที่มา : * ดัดแปลงจาก ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 15 (พ.ศ.2540) เรื่อง กำหนดมาตรฐานระดับเสียงโดยทั่วไป มาตรา 32(5) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ณ วันที่ 12 มีนาคม 2540 และประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องค่านวณค่าระดับเสียง ณ วันที่ 11 สิงหาคม 2540

5) สิ่งแวดล้อมเมือง

เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานครนี้ มีการพัฒนาเป็นเมืองอย่างหนาแน่นที่ประกอบด้วยการค้า ธุรกิจ อุตสาหกรรม สถาบันการศึกษาขนาดใหญ่ และที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลเมืองคูต เทศบาลนครรังสิต (เทศบาลตำบลประชาธิปไตย) อำเภอธัญบุรี เทศบาลตำบลลำลูกกา อำเภอลำลูกกา และเทศบาลตำบลคลองหลวง อำเภอคลองหลวง การพัฒนาเป็นเมืองดังกล่าวนี้ ได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยมีการเพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย และการลดลงของพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา การขยายตัวของพื้นที่เมืองมากขึ้น ได้แก่ การขยายตัวของอาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่บริเวณเทศบาลเมืองคูต และเทศบาลนครรังสิต (เทศบาลตำบลประชาธิปไตย) การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอกองหลวง อำเภอลำลูกกา และอำเภอเมืองปทุมธานี และการขยายตัวของที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการจัดสรรที่ดินและที่อยู่อาศัยในเขตอำเภอลำลูกกา อำเภอธัญบุรี และอำเภอเมืองปทุมธานี ซึ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดปทุมธานีนั้น ยังมีได้มีการสำรวจโดยหน่วยงานใดๆ แต่สามารถประมาณการได้จาก ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดินเมือง สำรวจโดยกรมการผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดินการเกษตร จัดทำโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นต้น ในปัจจุบันชุมชนมีการขยายตัวสูงในด้านการพัฒนาที่ดินขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นที่ดินอุตสาหกรรม อาคารพาณิชย์ และบ้านพักอาศัย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการขยายตัวออกมาจากกรุงเทพมหานคร และอีกส่วนเป็นไปตามภาวะการเติบโตของชุมชนเอง ซึ่งคาดว่าจะทำให้ชุมชนมีการเจริญเติบโตอีกมากในอนาคต

ส่วนชุมชนเมืองปทุมธานี ตามขอบเขตผังเมืองรวมเมืองปทุมธานีมีบทบาทในการเป็นแหล่งงานที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร ด้วยแรงงานการผลิตส่วนใหญ่เป็นประชากรที่พักอาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง และจากการที่พื้นที่ใกล้ชิดกับกรุงเทพมหานครซึ่งมีการให้บริการด้านสาธารณูปโภค

สาธารณูปการต่างๆ ที่สูงกว่าทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ทำให้มีการพึ่งพิงกันอย่างใกล้ชิด จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และประชากรของกรุงเทพฯ ด้วย และนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเติบโตของชุมชนในระยะแรกเป็นไปอย่างแข็งแกร่งควบคู่กับการขยายตัวของพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องเสมอมา แต่ในปัจจุบันชุมชนมีการขยายตัวสูงในด้านการพัฒนาที่ดินขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นนิคมอุตสาหกรรม อาคารพาณิชย์ และบ้านพักอาศัย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการขยายตัวออกมาจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร และอีกส่วนหนึ่งเป็นไปตามภาวะการเติบโตของชุมชนเอง ซึ่งคาดว่าจะทำให้ชุมชนมีการเจริญเติบโตอีกมากในอนาคต จากการศึกษาสภาพพื้นที่ของชุมชน โดยเฉพาะในด้านการเปลี่ยนแปลงการใช้พื้นที่ดิน คาดว่าการเติบโตของชุมชนคงเกิดได้แทบทุกทิศทาง ตามแนวนอนเป็นส่วนใหญ่ บริเวณที่สำคัญได้แก่

1. **ด้านทิศเหนือ** ได้แก่ บริเวณต่อเนื่องกับศูนย์ราชการจนถึงทางหลวงชนบทหมายเลข 3112 - 01 โดยมีสะพานปทุมธานีเป็นปัจจัยดึงดูดในการเข้าถึง
2. **ด้านทิศตะวันออก** ได้แก่ พื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3186 ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3100 และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 306 (ไปรังสิตและอำเภopakเกร็ด)
3. **ด้านใต้** ได้แก่ บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 307 ซึ่งในอนาคตอันใกล้มีถนนโครงการสายนนทบุรี - บางบัวทอง เชื่อมกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 307
4. **ด้านตะวันตก** ได้แก่ บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 307 และถนนสายปทุมธานี - ลาดหลุมแก้ว

แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนในอนาคต จากการศึกษาสภาพพื้นที่ของชุมชน โดยเฉพาะในด้านการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน คาดว่าการเติบโตของชุมชนคงเกิดได้แทบทุกทิศทาง ตามแนวนอนเป็นส่วนใหญ่ บริเวณต่อเนื่องกับศูนย์ราชการจนถึงทางหลวงชนบทหมายเลข 3112 - 01 พื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 307 มีถนนโครงการสายนนทบุรี - บางบัวทอง บริเวณทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 307 และถนนสายปทุมธานี - ลาดหลุมแก้ว

6) แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรม และโบราณคดี

ความสัมพันธ์และความเสียหายของแหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและโบราณคดีของจังหวัดปทุมธานี กำลังเป็นปัญหาที่น่าวิตกในปัจจุบัน เนื่องจากแหล่งศิลปกรรมที่สำคัญของชาติหลายแห่งถูกทำลายจนหมดสภาพหรือยากแก่การที่จะดำเนินแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ดำรงคุณค่าต่อไปได้ การแก้ปัญหาที่ผ่านมายังขาดการพิจารณาถึงต้นเหตุที่แท้จริงของปัญหานั้น จึงเกิดเป็นปัญหาที่ไม่มีสิ้นสุด ซึ่งสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดลอมศิลปกรรมที่สำคัญมี 2 ประการ คือ 1) ความแตกต่างกันของสภาพดินฟ้าอากาศในแต่ละภาคของประเทศประกอบกับภัยธรรมชาติ และ 2) การถูกทำลายโดยการกระทำของมนุษย์ ได้แก่ การใช้ที่ดินไม่เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและรูปแบบโดยการยอมรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาในสังคมไทย การขาดความสำนึกต่อส่วนร่วม การก่อสร้างทางด้านสาธารณูปโภค และภาวะมลพิษ เช่น แรงสั่นสะเทือนจากขุดลอกทางน้ำ เขม่าควัน ทัศนอุจาด เป็นต้น ปัจจุบันแหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรม และโบราณคดีของจังหวัด

ปทุมธานี เช่น วัดสะแก อำเภอสามโคก วัดเขียนเขต อำเภอธัญบุรี วัดรังสิตา อำเภอเมือง และวัดสิงห์ อำเภอสามโคก เป็นต้น เกิดปัญหาตัวอักษรกะเทาะหลุดออก ขาดการบำรุงดูแลรักษา รวมถึงการย้ายโบราณวัตถุไปครอบครองที่อื่น ฯลฯ ซึ่งศิลปกรรม วัฒนธรรมและโบราณคดี มีดังนี้

(1) **วัดสะแก** ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย พระประธานสมัยอยุธยา สร้างด้วยศิลาแลง หน้าตักกว้างสามศอก สูงหกศอก ประดิษฐานในโบสถ์ พระพุทธรูปปางอุ้มบาตรสมัยอยุธยา สูงสามศอก ประดิษฐานในโบสถ์ 1 องค์ และอยู่บนหอสวดมนต์ 1 องค์ พระปางหน้าโบสถ์สร้างด้วยศิลาแลง โบสถ์เก่าสมัยอยุธยาอายุประมาณ 400 ปี ภายในมีพระพุทธรูปปั้น 4 องค์ ปัจจุบันพบว่ากุฏิไทยทรงรามัญมีสภาพชำรุดทรุดโทรมมาก ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญอนุรักษ์ไว้ให้คงสภาพเดิม

(2) **วัดเขียนเขต** ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 ตำบลบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ภายในวัดมีจิตรกรรมฝาผนัง เป็นภาพวาดสี ระบายสี ลงบนแผ่นไม้ติดกับผนังอุโบสถจะเขียนเกี่ยวกับประเพณีที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา วิหารหลวงพ่อพุทธโสธรจำลอง กุฏิลักษณะทรงไทยประยุกต์ และฌาปนสถาน (เมรุ) สภาพศิลปกรรมถูกทำลายลงไปมากจากผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์

(3) **วัดรังสิตา** ตั้งอยู่ที่ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ภายในวัดประกอบไปด้วยหอพระไตรปิฎก กำแพงแก้ว รอยพระพุทธรูปที่มีขนาดกว้าง 20 นิ้ว ความยาว 46 นิ้ว และธรรมมาศทอง อายุประมาณ 40 – 50 ปี สภาพวิหารชำรุดทรุดโทรมมาก ไม่มีการทำนุบำรุง และยังถูกขุดเพื่อหาสมบัติอีกด้วย

(4) **วัดสิงห์** ตั้งอยู่บนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลสามโคก อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ภายในบริเวณวัดเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปองค์สำคัญ คือ หลวงพ่อโต พระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสมัยอยุธยา มีพิพิธภัณฑ์โบราณวัตถุศิลปะมอญ

ในปี พ.ศ. 2545 คณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัด (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและหัวหน้าหน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นเป็นเลขานุการ รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะอนุกรรมการ ทำหน้าที่หลักที่สำคัญในการพิจารณากำหนดแผนการปฏิบัติงาน กำกับดูแล แก้ไขปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติในพื้นที่ รวมทั้งประสานการดำเนินงานของหน่วยของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรท้องถิ่น ฯลฯ ในการดำเนินการต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.3 สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย และมูลฝอยติดเชื้อ

2.3.1 ขยะมูลฝอยชุมชน

(1) อัตราการผลิต ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีปริมาณมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี พบว่า ในปี 2548 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 866 ตันต่อวัน ในปี 2552 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,285 ตันต่อวัน และในปี 2556 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,501 ตันต่อวัน ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ในปี 2557 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,829 ตันต่อวัน และจากการเติบโตของชุมชนและที่อยู่อาศัยทุกประเภทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเติบโตของภาคธุรกิจการค้าพาณิชย์ การคมนาคม การศึกษา แหล่งงานต่างๆ จึงคาดว่าจังหวัดปทุมธานีจะมีจำนวนประชากร รวมถึงประชากรแฝงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า เขตเทศบาลนครมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.89 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลเมืองมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.02 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 0.91 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

(2) การคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

จังหวัดปทุมธานี โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัดปทุมธานี ดำเนินโครงการส่งเสริมวาระจังหวัดในการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลแบบครบวงจรในชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 และโครงการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและโรงเรียนมีการลด คัดแยก และนำขยะมาใช้ประโยชน์ โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น ตะแกรงคัดแยกขยะ ถังหมัก ตาซัง เป็นต้น ให้แก่ชุมชน 130 แห่ง และโรงเรียน 130 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ รวมทั้ง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจกรรม 3Rs ในพื้นที่ ภายใต้โครงการสนับสนุนและเสริมสร้างสมรรถนะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชน และโครงการเมืองสวยใส ไร้มลพิษ

(3) การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

จากการสำรวจข้อมูลปริมาณและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เมื่อเดือนมกราคม 2556 จำนวน 64 แห่ง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยจากชุมชน จำนวน 62 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 96.88 ไม่ให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยจากชุมชน จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.12

(4) การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลปริมาณและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เมื่อเดือนมกราคม 2556 จำนวน 64 แห่ง พบว่า การกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของเอกชนในการกำจัด จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.94 ซึ่งพื้นที่ของเอกชนที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พื้นที่ของตนเองในการกำจัด จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.25 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการกำจัด จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.69 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่จัดเก็บขยะมูลฝอยโดยให้ประชาชนกำจัดเองตามบ้านเรือน จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.12

(5) การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีการก่อสร้างระบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล มีอยู่ 2 แห่ง คือ

แห่งที่ 1 คือ บ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองคูคต ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 14 ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 230 ไร่ ดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแห่งที่ 1 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2541 โดยงบประมาณของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (เดิม) โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝังตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยคาดว่าจะสามารถรองรับขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลเมืองคลองหลวง เทศบาลตำบลธัญบุรี เทศบาลตำบลลำลูกกา เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ เทศบาลตำบลลำไทร เทศบาลตำบลบางกระดี เทศบาลตำบลบางพูน เทศบาลตำบลบ้านใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม เทศบาลตำบลบึงยี่โถ เทศบาลเมืองคูคต องค์การบริหารส่วนตำบลนพรัตน์ องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม องค์การบริหารส่วนตำบลบึงชำอ้อ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห องค์การบริหารส่วนตำบลลำลูกกา และองค์การบริหารส่วนตำบลพิชอุดม แต่ไม่สามารถเปิดใช้พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยได้ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ต่อต้าน

แห่งที่ 2 คือ บ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ในขณะนั้นประมาณ 118 ไร่ (เทศบาลเมืองปทุมธานี ได้จัดซื้อขึ้นอีกประมาณ 120 ไร่ ปัจจุบันจึงมีเนื้อที่ประมาณ 238 ไร่) ได้เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝังตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากเป็นบ่อขยะแบบฝังกลบที่มีการดำเนินการอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เพียงแห่งเดียวในขณะนั้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากนำขยะมากำจัดร่วม จนเกินขีดความสามารถที่จะให้บริการฝังกลบต่อวันได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วม ประกอบด้วย เทศบาลเมืองปทุม เทศบาลตำบลระแหง เทศบาลตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลบางเตย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกระแซง องค์การบริหารส่วนตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลบางเตือ เทศบาลตำบลบางคู

วัด องค์การบริหารส่วนตำบลบางชะแยง องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเงิน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ เทศบาลตำบลระแหง เทศบาลตำบลคูขวาง องค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลลาดหลุมแก้ว องค์การบริหารส่วนคลองพระอุดม องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเกาะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองควาย องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ เทศบาลตำบลสามโคก องค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์เหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลระแหง และเทศบาลตำบลบ้านกลาง และถูกร้องเรียนคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่ ทำให้ต้องปิดดำเนินการในที่สุด

2.3.2 ของเสียอันตราย

(1) อัตราการผลิต ปริมาณ และองค์ประกอบของเสียอันตรายชุมชน

จากการประเมินปริมาณของเสียอันตรายชุมชน (พิจารณาจากอัตราการเกิดของเสียอันตรายชุมชน : เทศบาลนคร 3.885 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลเมือง 3.374 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลตำบล 3.217 กิโลกรัมต่อคนต่อปี องค์การบริหารส่วนตำบล 2.306 กิโลกรัมต่อคนต่อปี: กรมควบคุมมลพิษ ปี 2555) พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีปริมาณของเสียอันตรายชุมชน ประมาณ 3,257 ตันต่อปี

(2) การรวบรวม การกำจัด และการจัดการของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม

ของเสียอันตรายที่เกิดจากบ้านเรือนส่วนใหญ่จะทิ้งปนไปกับขยะมูลฝอยของชุมชน เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า เป็นต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีหลายแห่งมีการรณรงค์ให้ชุมชนคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยชุมชน การดำเนินการรวบรวมของเสียอันตราย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่รวบรวมของเสียอันตราย อีกทั้งการดำเนินการนำไปกำจัดยังไม่มี ความชัดเจน เนื่องจากจังหวัดปทุมธานียังไม่มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตราย และไม่มี การจัดการของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม

2.3.3 มูลฝอยติดเชื้อ

(1) อัตราการผลิต ปริมาณ และองค์ประกอบของมูลฝอยติดเชื้อ

ข้อมูลรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2556 ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า อัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อ โรงพยาบาลทั่วไป 0.54 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลชุมชน 0.77 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลอื่นสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 0.47 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น ๆ 0.71 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลเอกชน 0.70 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน คลินิก/โพลีคลินิกเอกชน 1.32 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน สถานีอนามัย/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 0.90 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน ข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี ปี 2555 พบว่า จังหวัดปทุมธานีมี โรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง (377 เตียง) โรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง (240 เตียง) โรงพยาบาลอื่นสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 2 แห่ง

(858 เตียง) โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่นๆ 1 แห่ง (509 เตียง) โรงพยาบาลเอกชน 7 แห่ง (868 เตียง) คลินิก/โพลีคลินิกเอกชน 439 แห่ง สถานีนอนามัย/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 78 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 21 แห่ง เมื่อคำนวณจากอัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อคาดว่าปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ 2,429 กิโลกรัมต่อวัน

(2) การรวบรวม การกำจัด การจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม

สถานพยาบาลในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่สถานพยาบาลเป็นผู้เก็บรวบรวม แล้วให้บริษัทเอกชนนำไปกำจัด จังหวัดปทุมธานีไม่มีศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

2.3.4 ลำดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

1) ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากการลด คัดแยกขยะของประชาชน/ชุมชนตั้งแต่ต้นทาง ยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการดำเนินการอย่างครบวงจร รวมทั้งมีการใช้ถุงพลาสติกอย่างฟุ่มเฟือย

2) ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นบางส่วนมีการกำจัดแบบไม่ถูกสุขลักษณะเป็นลักษณะเทกอง และเผาเป็นครั้งคราว ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสภาพแวดล้อม

3) ปัญหาการขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัด เนื่องจากต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก และต้องมีสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ประกอบกับเกิดปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่

4) ขาดความพร้อมของท้องถิ่นในการจัดเตรียมโครงการ เพื่อขอการสนับสนุนงบประมาณในการลงทุนก่อสร้างระบบจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตรายชุมชน/มูลฝอยติดเชื้อ

5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย โดยไม่มีการให้บริการรวบรวมขยะมูลฝอยชุมชนไปกำจัด ทำให้ขยะมูลฝอยไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ

6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งที่มีการให้บริการจัดการขยะมูลฝอย และกำจัดอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปกำจัดในสถานที่กำจัดที่ถูกหลักวิชาการได้ เนื่องจากกระยะทางในการขนส่งค่อนข้างไกล และค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

7) การปนเปื้อนของของเสียอันตรายชุมชน ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

8) ไม่มีเตาเผามูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ ทำให้สถานพยาบาลต้องจ้างบริษัทเอกชนเพื่อขนส่งและรวบรวม ไปกำจัดนอกพื้นที่ทำให้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

9) ศูนย์กำจัดของเสียอันตรายชุมชน ยังไม่มีการดำเนินงานที่ชัดเจน ไม่มีสถานที่ในการจัดเก็บ และรวบรวมที่ถาวร และไม่มีการบริหารจัดการที่ชัดเจน ซึ่งอาจเกิดจากไม่มีหน่วยงานเจ้าภาพในการดำเนินการ

ส่วนที่ 3 ยุทธศาสตร์การจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี

3.1 วิสัยทัศน์

จังหวัดปทุมธานี มีการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการ และมีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือการแปรรูปเป็นพลังงาน ภายในปี 2562

3.2 เป้าประสงค์

3.2.1 ปิด/ฟื้นฟู ระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกหลักวิชาการ

3.2.2 มีการจัดการขยะสะสมอย่างถูกหลักวิชาการ

3.2.3 ขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ มีการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ

3.2.4 มีพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย

3.3 เป้าหมาย

จังหวัดปทุมธานี มีการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการ และมีการนำขยะมูลฝอยไปใช้ให้เกิดประโยชน์โดยการแปรรูปเป็นพลังงาน ภายในปี 2562

เป้าหมายรวม 5 ปี (2558-2562)

3.3.1 ขยะมูลฝอยชุมชน

1. ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกหลักวิชาการ (พื้นที่เทกอง) จำนวน 12 แห่ง
2. ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมูลฝอย (No More Open Dump) ครอบคลุม 7 อำเภอ
3. ขยะสะสมได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ จำนวน 173,600 ตัน
4. ขยะมูลฝอยมีการจัดการถูกหลักวิชาการ จำนวน 667,585 ตันต่อปี
5. มีพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย ครอบคลุมทุกแห่ง (64 อปท.)
6. มีศูนย์บริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรอย่างน้อย 1 แห่ง

3.3.2 ของเสียอันตรายจากชุมชน

จังหวัดปทุมธานี มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชนอย่างเป็นระบบและถูกหลักวิชาการ อย่างน้อย 1 แห่ง

3.3.3 มูลฝอยติดเชื้อ

จังหวัดปทุมธานี มีติดตามการจัดการมูลฝอยติดเชื้อเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการอย่างเป็นระบบ

โดยแบ่งเป้าหมายเป็น 2 ระยะ คือ

- **แผนระยะเร่งด่วน (6 เดือน) และระยะปานกลาง 1 ปี (2558)**

เป้าหมาย

1. ขยะสะสมได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ 173,600 ตัน
2. ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมูลฝอย (No More Open Dump) เป็นรายองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกหลักวิชาการ (พื้นที่เทกอง) ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ 1 แห่ง
4. ขยะมูลฝอยเข้าสู่ระบบการจัดการถูกหลักวิชาการ 534,068 ตันต่อปี
5. มีพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย 27 อปท. (เทศบาล)
6. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่า 10 ตันต่อปี

- **แผนระยะยาว 4 ปี (พ.ศ.2559 - 2562)**

เป้าหมาย

1. ขยะสะสมได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ 173,600 ตัน
2. ประกาศเขตพื้นที่ห้ามเทกอง เป็นรายอำเภอ 7 อำเภอ
3. ปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะที่ไม่ถูกหลักวิชาการ (พื้นที่เทกอง) ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ 12 แห่ง
4. ขยะมูลฝอยเข้าสู่ระบบการจัดการถูกหลักวิชาการ 534,068 ตันต่อปี
5. มีพื้นที่ต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย 64 อปท. (รวม อบต. และเทศบาล)
6. ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่า 90 ตันต่อปี
7. มูลฝอยติดเชื้อมีการจัดการถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่า 2 ตันต่อวัน

3.4 กรอบแนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี

3.4.1 แผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี

มีแนวทางปฏิบัติ 4 ขั้นตอน คือ

- 1) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่
- 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่) โดยเน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง จัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม กำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสานเน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน หรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 3) วางระเบียบ มาตรการ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย
- 4) สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน เน้นให้ความรู้ประชาชน และบังคับใช้กฎหมาย โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการในภาพรวมของจังหวัด (Single Manager) ซึ่งสอดคล้องกับ Roadmap ที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เห็นชอบ

3.4.2 ดำเนินการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดปทุมธานี

แผนพัฒนาจังหวัดปทุมธานี พ.ศ. 2557 - 2560 มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมกระบวนการผลิตและบริหารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการสร้างระบบและกลไกในการควบคุมเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับชุมชน การส่งเสริมการผลิตและบริการที่สร้างสรรค์ระดับชุมชน โดยเฉพาะการลด คัดแยก และนำขยะมาใช้ประโยชน์ เช่น การส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชน เป็นต้น การแปรรูปขยะเป็นพลังงาน เช่น เชื้อเพลิง RDF เป็นต้น

3.5 วิเคราะห์ศักยภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด

3.5.1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีการก่อสร้างระบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล มีอยู่ 2 แห่ง คือ บ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองคูคต ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 14 ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 230 ไร่ ดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแห่งที่ 1 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2541 โดยงบประมาณของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (เดิม) โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ไม่สามารถเปิดใช้พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยได้ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ต่อต้าน บ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ในขณะนั้นประมาณ 118 ไร่ (เทศบาลเมืองปทุมธานี ได้จัดซื้อขึ้นอีกประมาณ 120 ไร่ ปัจจุบันจึงมีเนื้อที่ประมาณ 238 ไร่) ได้เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากเป็นบ่อขยะ

แบบฝังกลบที่มีการดำเนินการอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เพียงแห่งเดียวในขณะนี้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากนำขยะมากำจัดร่วม จนเกินขีดความสามารถที่จะให้บริการฝังกลบต่อวันได้ และถูกร้องเรียนคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่ ทำให้ต้องปิดดำเนินการในที่สุด

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี จึงควรศึกษารูปแบบที่เหมาะสมและเป็นเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน หรือมีผลประโยชน์หรือผลพลอยได้ต่อประชาชนสูง โดยต้องมีความเหมาะสมกับพื้นที่จังหวัดปทุมธานี สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้โดยประชาชนในพื้นที่ไม่ต่อต้านคัดค้าน จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง คือตั้งแต่ระดับครัวเรือนและโรงเรียน

3.5.2 การบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชน

การบริหารจัดการของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีแนวทางการจัดการโดยส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนและนักเรียนคัดแยกของเสียอันตรายไม่ทิ้งรวมไปกับขยะชุมชนทั่วไป สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดจุดทิ้งและจัดหาสถานที่เก็บรวบรวมของเสียอันตราย เพื่อรวบรวมนำไปยังศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งจะผลักดันให้มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายของจังหวัดปทุมธานี เพื่อส่งไปกำจัดยังสถานที่กำจัดของเสียอันตรายที่ได้รับอนุญาตดำเนินการต่อไป

3.5.3 การบริหารจัดการมูลฝอยติดเชื้อ

จังหวัดปทุมธานี มีติดตามการจัดการมูลฝอยติดเชื้อเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกหลักวิชาการอย่างเป็นระบบ ควรมีการรวบรวมข้อมูลการจัดการมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาลในจังหวัดปทุมธานี สนับสนุนและผลักดันให้สถานพยาบาลมีระบบติดตามการนำมูลฝอยติดเชื้อไปกำจัดของบริษัทเอกชนที่มารับมูลฝอยติดเชื้อไปกำจัดอย่างเป็นระบบ

3.5 ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ มาตรการ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การกำจัดขยะมูลฝอย (เก่า) ตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

กลยุทธ์ที่ 1 : ปิดหรือปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ
ทุกแห่ง

กลยุทธ์ที่ 2 : สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชนที่ดำเนินการไม่ถูกต้องให้บังคับใช้
กฎหมายควบคุมให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง

กลยุทธ์ที่ 3 : จัดการขยะตกค้างสะสมให้ถูกหลักวิชาการในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย
ของภาครัฐและเอกชนทุกแห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

กลยุทธ์ที่ 1 : ส่งเสริมการจัดการขยะในหมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา ส่วนราชการ
ศาสนสถาน โรงงานทุกแห่ง

กลยุทธ์ที่ 2 : มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายและศูนย์กำจัดขยะติดเชื้อของจังหวัด

กลยุทธ์ที่ 3 : มียานพาหนะสำหรับเก็บขนของเสียอันตรายและขยะติดเชื้อ
โดยเฉพาะ

กลยุทธ์ที่ 4 : ส่งเสริมภาคเอกชนลงทุนการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน
หรือใช้ประโยชน์สูงสุด

กลยุทธ์ที่ 5 : สร้างรูปแบบ/เทคโนโลยีเพื่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 6 : สร้างรูปแบบควบคุมการจัดการขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาลทุกแห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การวางมาตรการทางกฎหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

กลยุทธ์ที่ 1 : ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ
ท้องถิ่น เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย

กลยุทธ์ที่ 2 : ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมูลฝอย (No More Open Dump)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 1 : รณรงค์สร้างจิตสำนึกและให้ความรู้การลด คัดแยก
และนำขยะไปใช้ประโยชน์

กลยุทธ์ที่ 2 : ประกวดการจัดการขยะโดยชุมชน วัด โรงเรียน สถานประกอบการ

กลยุทธ์ที่ 3 : ควบคุมร้านรับซื้อของเก่าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข
พ.ศ. 2535

ส่วนที่ 4

แผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจังหวัดปทุมธานี

4.1 แผนงานและวิธีการดำเนินการ

แผนงานที่ 1 การกำจัดขยะมูลฝอย (เก่า) ตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย

- 1) ปิดหรือปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการทุกแห่ง
- 2) สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชนที่ดำเนินการไม่ถูกต้องให้บังคับใช้กฎหมายควบคุมให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง
- 3) จัดการขยะตกค้างสะสมให้ถูกหลักวิชาการในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของภาครัฐบาลและเอกชนทุกแห่ง

แผนงานที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

- 1) ส่งเสริมการจัดการขยะในครัวเรือน ทุกหมู่บ้านและทุกชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการดำเนินการ ลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์ โดยครัวเรือนหรือกลุ่มครัวเรือนของทุกหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมการจัดการขยะในสถานศึกษา ส่วนราชการ ศาสนสถาน ทุกแห่ง โดยส่งเสริมให้มีการดำเนินการ ลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์ โดยสถานศึกษา ส่วนราชการ ทุกแห่ง
- 3) ส่งเสริมการจัดการขยะในโรงงาน โดยส่งเสริมให้มีการดำเนินการ ลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์ ในโรงงานทุกแห่ง
- 4) มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายและศูนย์กำจัดขยะติดเชื้อของจังหวัด
- 5) มียานพาหนะสำหรับเก็บขนของเสียอันตรายรวมทั้งขยะติดเชื้อโดยเฉพาะ
- 6) ส่งเสริมภาคเอกชนลงทุนการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน หรือใช้ประโยชน์สูงสุด
- 7) ส่งเสริม อปท. ในการสร้างรูปแบบ/เทคโนโลยีเพื่อจัดการขยะในพื้นที่ของตนเอง 1 อปท. ต่อ 1 รูปแบบ/เทคโนโลยี หรือ 1 กลุ่ม อปท. ต่อ 1 รูปแบบ/เทคโนโลยี
- 8) มีตำบลนำร่องการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในทุกอำเภอ
- 9) สร้างรูปแบบควบคุมการจัดการขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาลทุกแห่ง

แผนงานที่ 3 การวางมาตรการทางกฎหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

- 1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติของท้องถิ่น เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนและห้ามทิ้งของเสียอันตรายและขยะติดเชื่อมกับขยะมูลฝอยอื่น ๆ
- 2) ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมูลฝอย (No More Open Dump) เป็นรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนงานที่ 4 การสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน

- 1) รณรงค์สร้างจิตสำนึกและให้ความรู้ เกี่ยวกับการลด คัดแยก และนำขยะไปใช้ประโยชน์ ในหมู่บ้าน ชุมชน วัด โรงเรียน และโรงงาน โดยใช้หลัก 3R (Reduce, Reuse, Recycle) เพื่อลดปริมาณขยะ ตั้งแต่ระดับบุคคล ครุภัณฑ์ ชุมชน ส่วนราชการ โรงงาน โรงเรียน ศาสนสถาน โดยจัดทำสื่อประกอบเป็น โปสเตอร์ แผ่นพับ เสียงตามสาย หอกระจายข่าว ฯลฯ
- 2) ประกวดการจัดการขยะโดยชุมชน วัด โรงเรียน สถานประกอบการ
- 3) ควบคุมร้านรับซื้อของเก่าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

4.2 แผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย จังหวัดปทุมธานี ตามนโยบายของ คสช./รัฐบาล

ยุทธศาสตร์ที่	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
<p>1. การกำจัดขยะมูลฝอย (เก่า) ตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย</p>	<p>1. ปิดหรือปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการทุกแห่ง</p> <p>2. สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชนที่ดำเนินการไม่ถูกต้องให้บังคับใช้กฎหมายควบคุมให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง</p> <p>3. จัดการขยะตกค้างสะสมให้ถูกหลักวิชาการในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของภาครัฐบาลและเอกชนทุกแห่ง</p>	<p>อปท. ที่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย</p> <p>บริษัท รักรักษ์บ้านเรา จำกัด</p> <p>ในเขต ทม.ท่าโขลง</p> <p>จำนวน 50,000 ตัน</p> <p>ทม.ลาดสวาย 48,552 ตัน</p> <p>ทม.สนั่นรักษ์ 21,700 ตัน</p> <p>ทต.บ้านกลาง 630 ตัน</p> <p>อบต.พีชอุดม 4,860 ตัน</p> <p>อบต.ลำไทร 6,390 ตัน</p> <p>อบต.คลองสาม 43,456 ตัน</p>	<p>6 เดือน</p> <p>6 เดือน (ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว)</p> <p>1 ปี</p>	<p>อปท. ทุกแห่งที่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย</p> <p>อปท.เจ้าของพื้นที่ (ทม.ท่าโขลง)</p> <p>อปท. เจ้าของพื้นที่ (กรณีเป็นสถานที่ของเอกชนให้บังคับใช้กฎหมาย)</p>	

ยุทธศาสตร์ที่	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ	หน่วยงาน รับผิดชอบ	หมายเหตุ
<p>2. การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย</p> <p>(ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในจังหวัดปทุมธานี 1,829 ตัน/วัน)</p>	<p>1. ส่งเสริมการจัดการขยะในครัวเรือน ทุกหมู่บ้านและทุกชุมชน โดยส่งเสริมให้มีการดำเนินการ ลด คัดแยก และนำขยะไปใช้ประโยชน์ โดยครัวเรือนหรือกลุ่มครัวเรือนของทุกหมู่บ้านหรือชุมชน</p> <p>2. ส่งเสริมการจัดการขยะในสถานศึกษา ส่วนราชการ ศาสนสถาน ทุกแห่ง โดยส่งเสริมให้มีการดำเนินการ ลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์ โดยศาสนสถาน ส่วนราชการ ทุกแห่ง</p>	<p>อย่างน้อย 1 กลุ่มครัวเรือน ต่อ 1 หมู่บ้าน หรือ 1 กลุ่มครัวเรือน ต่อ 1 ชุมชน ต่อ 1 อปท. ต่อ 1 ปี</p> <p>ทุกส่วนราชการ ทุกสถานศึกษา ทุกศาสนสถาน</p>	<p>พ.ศ. 2559 – 2561</p> <p>พ.ศ. 2559</p>	<p>อปท./สนง. ท้องถิ่น จังหวัด/ สนง.ทสจ.</p> <p>ส่วนราชการ ทุกแห่ง อปท./สนง. ท้องถิ่น จังหวัด/เขต พื้นที่ การศึกษา/ สนง.ทสจ.</p>	

ยุทธศาสตร์ที่	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
2. การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (ต่อ)	3. ส่งเสริมการจัดการขยะในโรงงาน โดยส่งเสริมให้มีการดำเนินการ ลด คัดแยก และนำไปใช้ประโยชน์ ในโรงงานทุกแห่ง	อย่างน้อย 1 โรงงาน ต่อ 1 อปท.	พ.ศ. 2559 – 2564	อุตสาหกรรมจังหวัด/ อปท./แรงงานจังหวัด	
	4. มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายและศูนย์กำจัดขยะติดเชื้อของจังหวัด	1 - 2 แห่ง	พ.ศ. 2559 – 2561	อปท./สนง.ท้องถิ่น จังหวัด/สนง.ทสจ.	
	5. มียานพาหนะสำหรับเก็บขนของเสียอันตรายรวมทั้งขยะติดเชื้อโดยเฉพาะ	ทุก อปท.	พ.ศ. 2559 – 2561	อปท./สนง.ท้องถิ่น จังหวัด/สนง.ทสจ.	
	6. ส่งเสริมภาคเอกชนลงทุนการแปรรูปขยะเป็นพลังงาน หรือใช้ประโยชน์สูงสุด	1 - 2 แห่ง	พ.ศ. 2559 – 2564		
	7. ส่งเสริม อปท. ในการสร้างรูปแบบ/เทคโนโลยีเพื่อจัดการขยะในพื้นที่ของตนเอง 1 อปท. ต่อ 1 รูปแบบ/เทคโนโลยี หรือ 1 กลุ่ม อปท. ต่อ 1 รูปแบบ/เทคโนโลยี	ทุก อปท. หรือ ทุกกลุ่ม อปท.	พ.ศ. 2559 – 2564	อปท./สนง.ท้องถิ่น จังหวัด/สนง.ทสจ.	
	8. มีตำบลนาร่องการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในทุกอำเภอ	อย่างน้อย 1 ตำบล ต่อ 1 อำเภอ	6 เดือน	อำเภอ	
	9. สร้างรูปแบบควบคุมการจัดการขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาลทุกแห่ง	สถานพยาบาลทุกแห่ง	พ.ศ. 2559	สนง.สาธารณสุขจังหวัด	

ยุทธศาสตร์ที่	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
3. การวางมาตรการทางกฎหมายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย	1. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกเทศบัญญัติข้อบัญญัติของท้องถิ่น เกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนและห้ามทิ้งของเสียอันตรายและขยะติดเชื่อมกับขยะมูลฝอยอื่น ๆ	อปท. ทุกแห่ง	6 เดือน	อปท.	
	2. ประกาศเขตห้ามเทกองขยะมูลฝอย (No More Open Dump) เป็นรายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	อปท. ทุกแห่ง	3 เดือน	อปท.	

ยุทธศาสตร์ที่	วิธีดำเนินการ	เป้าหมาย	ระยะเวลาดำเนินการ	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมายเหตุ
4. การสร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน	<p>1. รณรงค์สร้างจิตสำนึกและให้ความรู้ เกี่ยวกับการลด คัดแยก และนำขยะไปใช้ประโยชน์ในหมู่บ้าน ชุมชน วัด โรงเรียน และโรงงาน โดยใช้หลัก 3R (Reduce, Reuse, Recycle) เพื่อลดปริมาณขยะตั้งแต่ระดับบุคคลครัวเรือน ชุมชน ส่วนราชการ โรงงาน โรงเรียน ศาสนสถาน โดยจัดทำสื่อประกอบเป็นโปสเตอร์ แผ่นพับ เสียงตามสาย หอกระจายข่าว ฯลฯ</p> <p>2. ประกวดการจัดการขยะโดยชุมชน วัด โรงเรียน สถานประกอบการ</p> <p>3. ควบคุมร้านรับซื้อของเก่าตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535</p>	<p>เขตพื้นที่ของ อปท. ทุกแห่ง ทุกโรงเรียน ทุกโรงงาน ทุกศาสนสถาน</p> <p>ชุมชน วัด โรงเรียน สถานประกอบการ เข้าร่วมประกวด</p> <p>ร้านรับซื้อของเก่าทุกร้าน</p>	<p>ต่อเนื่อง (พ.ศ. 2559 – 2564)</p> <p>ต่อเนื่อง ปีละ 1 ครั้ง (พ.ศ. 2559 – 2564)</p> <p>6 เดือน</p>	<p>อปท./สนง.ท้องถิ่น จังหวัด/สนง.ทสจ./ อุตสาหกรรมจังหวัด/ อำเภอ</p> <p>อปท./สนง.ท้องถิ่น จังหวัด/สนง.ทสจ.</p> <p>อปท./อำเภอ</p>	